

EESTI PÄEVALEHT

 REEDEL,
15. jaanuaril 1988 Nr. 3 (5296)

EESTI ISESEISVUSE seitsmekümnendal sünnipäeval on rootsipoolseks kõnelejaks riigipäevallige ja moderaatide erakonnaliider Carl Bildt. (Foto: Liiu).

E. V. juubel Stockholmis

Stadshusetis kõnelejaks Carl Bildt

Eesti Vabariigi 70-nda juubeliaastapäeva pühitsemine toimub pealinnas Stockholmis tänava Stadshuseti Sinises Saalis laupäeval, 20. veebruaril algusega kell 14. Juubeli puhul on kõnelejaiks rootsi poolel riigipäevallige Carl Bildt (m) ja eesti poolel Lundi ülikooli professor Indrek Martinson. Kodumaa vabadusvõitlejate esindajana kõneleb veel Tiit Madisson.

Kontsertosas on solistideks klaverikunstnik Mart Lill ja tenor Mikko Pulkkinen, laulavad Stockholm Eesti Algkooli ja Stockholm Eesti Noortekoor ning suur ühendkoor, kuhu kuuluvad Stockholm Eesti Naiskoor, Stockholm Eesti Meeskoor, Sõgisheli ja Heli Nellikümmend.

Aktusele järgneb selleksõndlik koosviibimine nii

EESTIPOOLNE peakõneleja on prof. Indrek Martinson Lundi ülikoolist.

Sinises kui Kuldses Saalis kl. 16.30–21.00, kus esinevad Eesti lasteainelapsed, idatüdrukud, Kassari rahvatantsud, Stockholm Eesti Noortekoor, bariton Mart Jürisoo ja pianist Toomas Tuulse.

Koosviibimisel serveeritakse Kuldses Saalis kohvi ja karastavaid jooke, kuna Sinises Saalis, tantsupõranda ümber, serveeritakse laudades istujale viileibu, rostitift, olut ja veini.

Rahvapidu lõpeb tõrvikrongkäiguga kell 21.00 Stadshusetist Eesti Majja. Piletid tulevad eelmistigile 24. jaanuaril. Põhipilet aktusele ja peole maksab 70: -, lastel sissepiis tasuta. Müügil on ka 100 kroonised piletid, millest 30 krooni läheb vabariigi aastapäevaga seotud informatsioonitegevuse kulude katteks. Kohvi- ja toidupiletid tulevad osta eraldi (kohvi ja kipsised 40: -, lastele pool hinda, laupäeval viileiva või rostitifti jaoks 80: -). Eelmistigi teostajais on Eesti Kultuuri Koonits ja Eesti Rahvusfond Eesti Majas.

Moskva rahustav dementi

Prantsuse lehed erutatud Ahoneni vaenamise pärast

Harva on Eestist ja eestlastest nii palju räägitud prantsusemassiteaves kui aastavahtuse eel, mil prantsuse televisioon edasi andis "Antenn 2" programmis "Résistance'is" (Vastupanuliikumised) Noël Mamère'i intervjuu eesti end. poliitvangi ja vabaduse ning inimõiguste eest võitleja Heiki Ahoneni. Intervjuu toimus nõukogude võimude teadmises, kuid suurt pahameelt äratas prantsuse massiteabevahendeis selle edastamisel saabunud informatsioon, et kohe pärast saate edasiandmist Pariisis algas nõukogude võimude eriline käitemaksuaktsioon avameelse Ahoneni vastu: viimasel ajal tuntud võttega sai ta kutse sõjakomissarilt "kordusõppustele" Tšernobõli.

Pahameelt suurendas veel see, et prantslased olid asjast aru saanud selliselt, et Ahoneni vahistati. Moskva dementeeris kommunistliku suurlehe "L'Humanité" korrespondentile antud intervjuus ja asja peeti nii vahusaks, et Pravda esindaja pidi ka Pariisis raadios Ahoneni asja selgitama, viites, et prantslased olvad loo hirmsasti üles puhunud, tõe olevat palju lihtsam ja ei pakuvat veel mingit sensatsiooni – mTšernobõlist polevat üldse kunagi Ahoneniaga juttu olnud...

Agas sellegi poolest oli aastavahtusel prantsuse TV-s ja raadios pidevalt juttu Ahoneni asjast. Ja lehtedes ilmus Ahoneni plite ning informatsiooni

tema ilmselt vaenamisest prantslastele antud avalduste pärast. Prantsuse telegraafiaagentuur AFP võttis telefonühenduse selles asjas ka Tiit Madissoniga Stockholmis, kes rõhutas, et tegemist on selgelt kätemaksuks mobiliseerimisega just radioaktiivsesse Tšernobõli piirkonda.

Kommunistliku "L'Humanité" Moskva korrespondent Bernard Frédéric raporteeris oma ajalehes, et "noort eestlast ei ole vastutusele võetud ja ema vastu ei ole ka administratiivset miidagi ette võetud", nagu talle on seletatud okup. Eesti kui ka N. Liidu välisministeeriumeist. Ka Komitee Kesk-komitee Eestis seletanud, et prantslaste "kampaania polevat mingit alust,

PRANTSUSE TV intervjuu Heiki Ahoneniaga ja viimase juba järgmisel päeval Tšernobõli mobiliseerimine äratas suurt tähelepanu prantsuse avalikkuses.

tema vastu ei olevat rakedatud mingit sanktsiooni ja ta polevat kutsutud ka prokuröri juurde". Ahoneni olevat vaid kutsutud, nagu teisedki temavastanduse noored kordusõppustele ja sellega ühenduses kutsutud ta arstliku komisjoni ette, et tema kõlblikkust selgitada. Sõjakomissariat uurivat Ahoneni toimikut, kes nüüd saavat viie kutse arstide komisjoni.

"L'Humanité" võttis ühenduse telefoniga ka TV-intervjuu teostaja Noël Mamère'iga, kes nõudnud,

et ajaleht avalikkuse ette tooks, et Ahoneni Tallinnas samal päeval kui tema intervjuu edastati Prantsusmaal, kutsuti ühe ametisindaja juurde, kes talle andnud valida kolme aastase vangilaagri ja sundtöö vahel Tšernobõlis. Selle info taustal saanudki nende korrespondent korralduse küsitleda Moskva ja Tallinna asutusi, märgib "L'Humanité".

TV "Antenn 2" käsitles selle peale teisel jõululihal veel kord Eestit ja Ahoneni. Jürg lk. 7

Juba 30 läti aktivisti väljasaadetud

Nõukogude Liit on nüüd hakanud järjest enam balti aktivistide maalt välja viskama. Lätlasi, kes seekord on olnud protestilaine eessõnast, on juba 30 välismaale toimetatud. Viimane on Janis Barkans, kes just enne jõulupühi tuli Rootsi ja elab nüüd siin ühe sugulase juures.

Varem oli peamiseks abinõuks rahutuste puhul kõigi peategelaste vangistamine. See on nüüd asendatud uue peameetodiga: protesteerijad maalt välja toimetada.

Erandide on muidugi esinenud ja esineb niidiki. Nii on näiteks üks Läti helsingigrupi aktivisti ja asutajaliige Linards Grantins olnud pidanud istuma pool aastat vangis 14. juuni deministratsiooni ettevalmistamise eest (ametlikult aga väiteemistusest keeldumise eest, kuigi ta oli varem väiteemistusest vabastatud tervistlikel põhjustel). Grantins, keda vanglas koheldi väga julmalt kriidat. Jürg lk. 2

JANIS BARKANS visati N. Liidust välja juba enne jõululaupäeva.

Jõulupühad Borási eesti ühiskonnas

Borási Eesti Seltsi ja Naissektiooni jõulukoosviibimine on kujunenud pikaks traditsiooniks alates a. 1945, mil kolmekuningapäeval koguneti KFUM-i ruumidesse. Viimased 40 a. on aga jõulupühi vastu võetud Caroli kogudusemajas.

Seekordse jõulukoosviibimise avas Hermilide Jakobson, lauldi ühiselt "Piiba tü" ja Selma Pertel deklameeris Alde Saare "Jõulu helin". Eralt Ari viis oma jõulukõnne mõtted tagasi esivanemate jõulukommete juurde, öeldes muu hulgas:

– Eestis oli üldiselt kombeks, et jõululõelid tõi tarre sulane, kes enne sisenemist küsis: "Kas jõulud võetakse vastu?". Sellele vastas peamees: "Tule ise ja too jõulud kaasa". Sellega anti huba jõululõigede tuppatoomiseks.

Jürg lk. 7

EPL

Reedel, 15. jaanuaril 1988

LOOVUTUS

Rootsi on väike riik ja loomulikult on tema esimeseks julegeelühikuvi hoida hädid suhteid naabritega, eriti aga ülivõimsalt suure Nõukogu. Selle tõttu on rootsi välispoliitikal sageli olnud, eriti Olof Palme ajal, iga suunas teatud ühepoolsust meeldidaatamiste aituud, ilmselt usust, et see hoiab kardetavat naabrit heas tujus ja nii on kasulik riigi julegeelule. Selle hulka on kuulunud ka neutraliteedi kaitse vajalik järjekindel tugevdamine, mis ei ole toimunud näitamaks, et Rootsil on usaldus oma naabrite vastu ega tarvitse karta.

Selles punktis on olnud ränk tagasilööb n.n. allvee-vahejuumite näol, millelised on muutunud viimastel aastatel probleemiks, millega Rootsil ilmselt tuleb elada - ka siin teeseldes, et suurt naabrit ei kahtlustata. Vähe-malt ametlikult, kuna konkreetset tõendit puuduvad, pealegi ainuke reaalne kahtlustatav kangekaelselt oma süüst väidab.

Avalik arvamine on siin eriarvamisel ja see on ikka ja jälle häirunud püüdis normaalseks vahekorradeks, seda enam, et vahekorrad on veel teine häiriv element ja niimet majandusliku piiri kühmises Läänemerele, Gotlandi taga.

Nagu teada, on Moskva esmärgiks olnud selle mere vahejoont tõmmata Gotlandi saart arvestamata (kuna see olevat väheusastatult püssar, mida piirtoimibami-sel ei saa tähele panna) ja mille tõttu majanduslik piir satuks otse Gotlandi lähis-tete.

Rootsi on asunud seisukohal, et piiri arvestamist tuleb alata Gotlandi rannikust, kuna tegemist on Rootsi suure elanikkonnaga lääniga, mis rahvusvahelise õiguse järele tingib seisundit kui riigi territooriumi osa.

Pikki aastaid ei ole asi niiku-nud, kuigi on ikka ja jälle läbirääkimisi peetud ilma tulemusteta. Kõrd, keska-rakondade valitsuse ajal, mil Ola Ulstien oli välisminist-riks, oli Rootsi ühel momen-dil valmis kompromissima ja loovutama 20 protsenti valduslastest vestest Nõukogudele, ent kogu asi pör-kus erutatud siseopinooi protestidele ning mingi ei juhtunud. Seda eriti, kus ka venelased ei palnud rahul olevat.

Kui nüüd äkki, seoses, N. Liidu peaministri külastu-sega, Moskva-poolse nõu-dumisel läbirääkimised uuesti käiku läksid kõnesoleva ma-janduspiiri ja kalustoonisti oas, siis jät mulje, et seekor-d on lähedal võimalus kokkuleppe saavutamiseks. Svenska Dagbladet paljas-tas, et kõne all on kompro-miss, mille põhiosas on valdusalloleva merepiir-konna jagamine seit viisil, et N. Liit saab veerandi, s.t. 25 protsenti "valgest toonist" omale ja õiguse kalastada Rootsi jäävad 75 protsen-dis. See vallandas rootsi aja-kiirjanduses elava vaiduse loovutamise otstarbekoha-suse kohta. Eriti aga küsi-muse alla seades, kas on tark toimida kiirustades ja ülepeakaela ainult selle pä-rast, et venelased seda soo-ovivad.

Nagu on selgunud, pidas valitsus opositsiooniga läbi-rääkimisi, siis juures ilmes teatud valmidus momenti ära kasutada, kas nõuko-gude pool on ise kompromis-sist huvitatud. Asja avalik-kuse ette sattudes muutus aga probleem tugevasti sise-poliitiliseks, kus selgus, et moderaadid mitte täiel mää-ral ei jaga valitsete seisukoh-t. Kokkuleppe Moskva-ga on ainult siin vaikus kauge-sse tulevikku ja pärast ei ole enam ühemõtteliselt.

Kuigi praegu on tegemist mitte riigi tegelike, vaid ma-janduslike piiridega, siis, nagu moderaadid liider Bildt märkis, lähed praegu areng selles suunas, et pikas perspektiivis tegemist siiski on tegelikult Rootsi ja N. Liidu vahelise piirijoo-nega. See teeb asja strateegiliseks, kuigi praegu kõnel-dakse kalastusvõitlustest.

Tuleb mees pidada, et teised kodanlikud erakonnad siin on rohkem kompromis-sivalmidust näidanud, mis viitab sellele, et kui Moskva vastu tuleb, siis on kalastus-koostöö järele minek. Seda eriti, kuna Gotlandi ka-lalid praegut olukorda või-matult pidades, osutavad teatud reservveeritud ettepa-neku aktiivsust.

On muidugi ilmselt, et kom-promiss kannab, kui see toib-mu sellisel kui see valdus-tes on ilmnunud, selget loo-vutuse ilmet, kuigi Rootsi olemistatakse lõviiosa piirkonnast.

Kui Rootsi veerandi ära annab, siis on sellega siiski omaks võetud, et venelaste arvestamisviisil oli siiski midagi "õiget". 1982 toimu-nud rahvusvahelise mereõig-use järgi on küll võimalik teatud keeleline võimeld. Seda erandit "keskjoone riinitsiibist", kui see osutub õiglaske. Raske on aga an-tud juht, kus Läänemere poolitusjoon on päevselge, näha loovutuses mingit tõe-list "õigust".

Tegemist on ilmselt vastas-poolle territooriaalsele nõudmisele järeleandimise-ga. See on see, mis teeb asja põhimõtteliselt eba-meeldivaks. Suur hügelriik, paljude merede ja vete valit-seja, peab vajalikuks ära võtta ühe väikese naabri ka-as teadmise õigusega kuulu-va osa Läänemereest. Kom-promissiga, mis ainult on võimalik tema sõjalisel üleolekust. KLA

Joulukirikus

laulus tenor Thomas Lorenz A. Adams "Püha öö" koos Peapiskopliku koguduse kooriga ja mitte noortega, nagu EPL õnnustub viis eks-likult ära saada. Koguduse koor Jüri Raidi juhatusel kandis esiettekandel ette Maimu Miido uusloomingu "Jeesuse sünd" ja Läte "Joululaulu". Jumalateeni-stust kaunistas teatavasti ka Stockholmist Eesti Koori koor Heili Siikaneni juhtimisel.

GRUPP "ESTONIAN NETWORKI" liikmed valvel N. Liidu saatkonna ees päev enne Rõzkovi saabumist. Vasakult Peeter Paljak, Jaak Jürjalo, Jorma Wirén, Anna Talve, Marje Ounapuu ja Aino Lepik. (Foto: Trummer).

Valvepostil okupandi saatkonna värava ees

Paar päeva enne N. Liidu peaministri Nikolai Rõzkovi saabumist Rootsi, alustas Estonian Network "valve-seis" N. Liidu saatkonna ees.

Kolm päeva järjest seisid

demonstrandid väljas kogu päev jooksul plakattidega, millest nähti Mart Nikluse ja Enn Tarto vabastamist.

Mart Niklus ja Enn Tarto on teatavasti need eesti poliitvangid, kes on kõige

kauem Nõukogude vangilaagrites viibinud. Praegu istuvad nad kõige kurikuul-samas ja karmimas vangilaagris, mis kannab nime-tust Perm 36/1.

• Refleksioone

□ **TELEVISIONIS** oli ühel õhtul programm "Vart hem och fosterland", mille eel-teade ütles, et see käsitleb eestlasi Kanadas. Kui siis poolteenne pikk pro-gramm oli käima hakanud, siis selgus, et TV-lased Root-sist polnud mitte vaatama läinud kanada suurt eesti ko-looniat, millest enamik-sinna edasi põgenes Root-sist, vaid koguni üht eesti-rootsi kilihust, 1953 "vanalt kodumaa" Rootsi Kanada-desse julegeolekut ja kindlust otsima läinud vabakirik-likku gruppi, kes seal nüüd on juured alla saanud ja elavad omaette üle ingliskeelse palvemaja ümber.

Ei olnud mingeid märke, et neil oleks mõnesuguseid kontakte vana kodumaa eesti naabritega - ei eest-laste palvelas ega Eesti Ma-jas. Eestlastest ei olnud üldse juttu ja need, kellega räägiti, esinesid kuni lõpuni anonümselt, kui lõpuvint-si nende nimed suuri kil-luga vuristati kui kaastege-lased. Etmauudelt väis aga lugeda omanike rootsi-päraseid nimesid.

□ **SEE VÕIUKS** ju kõik nii olla, kui intervjueritavalil intervjuerijad oleksid välja saanud mingi motiivatsio-ni - esteiks, miks nad üldse Eestist põgenesid ja miks nad vanal kodumaa Rootsis end julgeina ei tundnud ja edasi põgenesid. Eestist pä-rinevad elamused olid ju-stustajail kontuuritud, vaat-aja ei saanud selget pilti, mis nende vanal kodumaa-õieti juhtus ja mis rahvagan-tegellist tundis. Vanad in-mesed rääkisid küll "vene-laste marssimisest" õõstii ja mobilisatsioonist, kuid küüditamistest ja vangista-mistest polnud juttu.

Ainult üks daam, kes a.1944 "Juhani" pardal lä-dingõse legaalselt saabudes oli 6-aastane, rääkis suurest hirmust, mis kestis tali Root-si edasi ja rikkus nauru. Siit võis aimata, miks edasi mindi Kanadasse.

Programm näitas Toronto peatänavat Yonge, suurka-bamajades sisseoste tege-vaid eestirootsi daame, nende kodustel, autotid jne. Tühja-tähe, mis TV-vaat-aja vaevalt rahuldasi nende

oostutes. Programm osutus pettumuseks. Mitte selle pä-rast, et tegemist oli eesti-rootslastega, vaid selle pä-rast, et nendest programmi teinud rootsi TV-learn ei ol-nud üldse oma ülesandad kõi-ruksid programmkoo-stajana. Nii kujunes kaalis reis-räha rääkimiseks.

□ **ROOTSI KOMMUNISM** on pärast isakese Stalini aega läbi teinud raskeid kriise ja hargnenud mit-me-tesse lünnidesse - parteisid ei ole enam üks vaid mitu. Ühede eeskujuks on Stalin, teistel Mao, kolmandatel Trotski, kuna neljandal püüavad teha salongikõbu-likku rootsi oma kommu-nismi, nii nagu seda näeb VPK praegune liider Lars Werner, kelle partei ainuke-sena on esindatud riigipäe-val.

Availiku arvamise galipiid ei näita päris kindalt, et nad seal saavad püsida ka järg-mistel valimistel. Kui mitte, siis oleks see katastroof so-sialistlikule poolele, kuna sootsiaaldemokraadid ük-sinda ei suuda kodanlasi üles kaaluda.

Werner, kes tasapisi on suutnud niivõrd suure usal-duse võita, et kommunistid pääsevad riigipäevaorgani-tesse, kuhu neid varem ei la-stud, ei istu aga oma parteis siiski kindalt sadulas, nagu see ilmes juha parteilidrid ühemvõimelis, kus tal tuli võidelda palju õigeuslikuma ja Moskva-truuma liiniga.

Kuidas asjad on, seda näi-tavad värskeid sündmusi partei häälekandjas Ny Da-g'is, kus Wernerilini mees, peatoimetaja Ingemar Anderson, pärast poolteist aastakümnet lehe juhtimist, partei juhtkonnalt äkki "sule sappa" sai ja pidi lah-kuma.

Lehe informatsiooni-uud-ses seisab peatoimetaja ko-hal "v a k a n t", Werner on tehtud ise vastutavaks väl-jaandajaks, kuna juhtkirju kirjutab partei "täidesaatev-komitee", s.t. mitte Werner ise. Oli ju see Werneri end-mees, kes vallandati.

Nil siis on tegemist, nagu kommunistlikus maailmas juhtub, vahepealse "kollek-tiivse juhtimisega", kus ju-

hil endal, s.t. parteijuhil, ei ole enam lõplikku sõna. Wer-nerit ja tema parteid on ta-banud perestroika.

□ **PARTEIAJALEHT** Ny Dag kavatses kaheksaküm-nendate aastate ahti igapäe-vast väljaandmist. Ajalehel oli 18 000 lugejat ja 20 toime-tuselikut. Sellest on järgi lu-geda alla poole ja ainult kolmandik toimetustliik-meid. Mingit juttu ei ole enam igapäevastest ilmu-misest.

Samal ajal on pealinna ko-linud kaugest põhjast stali-nistide "Norrskensflam-man", selgelt Moskvatruu ja ahvatlev ortodokssetele va-nakommunistidele, kes flirti sõtsidega ei salli, veel vä-hem aga kritikat ida aate-kaaslaste suunas - olgu need siis allveelaevade-ga vi peaministriga külas.

Igal juhul on Rootsi saan-nud tõul end esimese ajalehe Ny Dag'i näol, millel ei ole enam peatoimetaja, vaid täitevkomitee. Eksperiment hääbuva hääletoru varem-tele.

KJ

Baldlased protestisid

Möödunud aasta lõpul Washingtonis toimunud Re-gan-Gorbatšovi hipokot-mise ajal korraldasid lühes-tad rahvaste esindajad La-fayette pargis Walge Maja vastas meeleavalduse, mil-les peale baldlase osalesid ka rida USA kongressi esi-induskoja ja senati liikmeid.

Protest oli suunatud jat-kuva Baltikumi okupatsiooni vastu, samuti Molotov-Ribbentropi pakli salalisade varjamise vastu.

Nagu selgus, oli Gorbatš-ovi saatjaskonnas ka nõko-gude valmulkute, nende seas okup. Eesti luteri kiriku peapiiskop Kuno Pajula, kelle nimi ametlikus nime-kiirjas oli "Kuno Tivla". De-monstratsiooni peakorral-daja, eestlanna Mari Rik-ken, oli peapiiskopiga kohtu-nud, kes aga esinenud il-m-selt kokkumuna USA-eest-lase lähemises.

Juba...

Alg. lk. 1

minaalvangide poolt vah-tide õhutusel, vabanes hil-juti. Siis aga kirjutas ta avaliku apelli Helsingi-leppele alla kirjutatud rik-kide valitsustele, milles ta kritiseeris ametivõimude käitumist seoses suure de-monstratsioonidega. Liepa-jas läti rahvuspühäl 18 no-vembril. Demonstrate peksti siis jultmat. Gran-tins ütles:

"Lätis valitseb revolüt-siooniline meeleolu lätlaste hulgas ja nad väljendavad oma põlgust selle käitu-mise vastu, mida ametivõimud näitavad seoses rahu-liku meeleavaldustega Lie-pajas ja Riias."

Grantsins ütles ka, et Nõukogude võimud peavad mõistma, et kui Läti ei saa vähemalt osalist enese-määramisõigust, võib tek-kida talumatu olukord. Siis võib isegi tekkida terrorist-likke gruppe.

Pärast Barkansi maalt välja saatmist, on Lätissee alles jäänud ainult kaheksa Helsingigrupi liiget: üal nimetatud grupi asutaja Linaars Grantsins, Martins Bariss, Eva Bitiniece, Al-freds Zarins, Juris Zieme-lis, Dzintaris Geide, Arjis Tamsons ja Algimantas Andreika.

Barkans on ise endine poliit-vang. 1980. aastal mõis-teti 15. aastaks vangipö-nemiskatse eest. Tõgenikult oli üritatud põgeneda koos ühe mehega, kes osu-ts KGB-provokaatoriks.

1983. aastal vangistati ta uuesti. Seekord oli ta ko-peerinud paar lendehte. Kaaristus: 4 aastat vang-laagris Sibiris.

"Punkt" seoses Barkansi väljasaatmisega on, et ta reisis juudina. Tema reisidokumendis on märgitud väljasaaju põhjusena: "elama asumine Israeli".

Ka eestlasi on hakatud välja saatma. Esimese en-disse poliitvangina tuli Tiit Madison. Tema järele tuli Jan Kõrb Lääne- Saksa-maale. Pole võimatut, et nendele tuleb veel endisi poliitvangi järele.

(EPL/Ü)

EDGAR PÄRIL

Konsul Päril surnud

Viimane veel elus ol-nud diplomaat Eesti Va-barigil Stockholmis koon-nast, saatkonnaon-nik ja konsul Edgar Päril suri 2. jaanuaril Stockholmis 85 aasta van-duses.

Edgar Päril, põhihariduselt jurist, tähtsast möödunud suvel, 24. juu-lil oma 85 aasta sünni-päeva. Ta võitis kuni viimseini osa eesti üri-tustest ja oli ka naab-reid lätlasti tertvitas nende Vabaduspäeval novembril.

Edgar Päril oli 2. jaanuaril oma villast Tiibys teel kodu- ja koduvarie-ses tänaval.

Teda jälg leinama tek-stiikuntniikut tittar Elke Thöner ja mere-vahevihterist poeg Veljo Päril Gotlandil.

DEN HAR
TIDNINGEN
ARTS-
KONTROLLERAD
TS

Tidningstjänst AB Tel. 08-920230

EESTI PÄEVALEHT

ESTNISK DAGBLADET

Peatoimetaja: Jüri Kõka

Vastutav: väljandaja

(ansv. sig.)

Altar Sven Reintars

Toimetuse sekretär Jüri Aus

Teliefoni:

Üldteletel ja talitus 08/21 84 48

Toimetust 08/11 62 72

Peatoimetaja 08/20 49 42

Kuulutused ja tellimised 08/11 14 45

Postiaadress: Eesti Põhikvalit,

Box 667, 10129 Stockholm 1

Toimetuse aadress: Stockholmist Eesti

Maja, Wallingtorpi 8

Teliefoni kaardikõnnumas:

Pia Palmström:

Andr.: Eesti Päevaleht, Box 147,

05103 Eaklatus, tel. 016/14772

TELEKSIJAHIND

Asuta (1 kuud) - kr. 485,-

Termiin (1 kuud) - kr. 151,-

Kuu - kr. 50,-

Lehe tellimise postitruu nr. 15079-0

Kuulutustarve postitruu 00000-0

Väljandaja EESTI PÄEVALEHT

PÕRLAGAB

Trükkija: EestiKunst-Kirjurius

Trücker: AB Eestilatus 1988

ISSN 1099

Kohalik elu

GÖTEBORG

Mängukool

Göteborgi Eesti Mängukool alustab kevadperioodi tegevust laupäeval, 16. jaan. kl. 10 Göteborgi Ap. Oigesu kiriku ruumides, Dr. Fries Torg.

Jõuluühtu

Põhjalatitred-Kalevipoeg Lühikonna ja Soprade Ringi ühine jõuluühtu toimub pühapäeval, 17. jaanuaril algusega kell 15 lõpukõne koondusruumides, Falkgatan 7. Soita trammidega nr. 1, 3 või 6 Redbergsslättsele, sealt ja-lutades mõnisaada meelit tramm kuenda sõidusuunas Falkgatan nurgale.

Jõuluühitü kavas on jõulu-jutust, ettekandeid lühikonna ruumides, koolilaud. Naisringi korraldusel – ja lõpuks hiline jõulutaat rikka-liku kinkekohta.

Kõik kaasmaalased – te-retulemaid veetna mõnu-said tunde jõuluõiguse mee-leolu koos noortega!

Rahvarõiva kursused

Rahvarõiva kursused jatkuvad ka kevadperioodil, neljapäeval. Kohaks endisel Falkgatan 7. Kursuste algus kell 16.15 ja 18.30. Esimene kokkutulek toimub neljapäeval, 21. jaanuaril.

Kõik endised ja uued käsi-töö-huvilised tere tulemast!

Kogujate Koondis

Göteborgi Kogujate Koondise järjekordsed kokkutulekud toimuvad 1988. a. kevad-talvi lisa kuu viimase esmaspäeval kl. 18.30 Göteborgi Eesti Seltis ruumides Eesti Majas, Drottningat. 27, 25/1, 29/2, 28/3 ja 25/4.

Nii vanad kui uued huvi-kaaslasel on teretulnud!

Loeng Afganistanist

Ettekanne "Afganistan tänapäeval" toimub EÜS-i korraldusel Eesti Majas, Drottningat 27, reedel, 29. jaan. kl. 18.30. Kõik on teretulnud.

Hiiu-Saare pidu

Hiiu-Saare ja saarlase 25-a. juubeli kokkutulek-pidu toimu-30. jaan. 1988 algusega täpselt kl. 18 (lõpp kl. 24) Munkeläsk kooli peoruumi-des. Eeskava. Külma ja soe toit ning kohv perenaiste poolt valmistatud küpsis-tega. Pääsmad koos toiduga 100:– iskuilt. Peole regist-reerimine on vajalik ja toimu-30. jaan. kuni 22. jaan. tel. 031/55 33 06 (Engso). Tere tulemast!

HELSINGBORG

Naisring

Helsingborgi Naisringi koosviibimine toimub püh. 24/1 kl. 15.30 Göteborgi Dagcentrumis, Nytorget 79.

LUND

Pensionäride Ühing

Lundi pensionäride Ühing Eesti peab korralise pea-koosoleku neljap. 28/1 kl. 14 Lõuna-Rootsi Eesti Majas põhikirjas ettenähtud päeva-korraga. Loodame rohkevali-ust osavõttu. Kohvilaud. Osavõttu palume teatada hilj. 25/1 perenaistele tel. 046-25 79 85 (Saar) või 046-12 94 03 (Möttus).

ÜHISREISIGA ESTOLE!

Reisitoimkond KANGAROO korraldab ühisreise Melbourne'i. Valida on palju erinevaid reisi-alternatiive, mis viivad kas ümber maailma, üle Kaug-Ida või üle Vaikse Ookeani. Osa reisidest on juba välja müüdnud. Lähemat in-formatsiooni saate tasuta des KANGAROO PG-le 496 97 23-8 kr 50, milline summa Teie pileti hinnast maha arvestatakse.

Ajakirjanik Artur Grönberg 80-aastane

ARTUR GRÖNBERG

rootsist kalapaadiga Stockholmi.

Vikingshili laagrist linna asunud, oli ta üks nendest, kes autasid Eesti Komitee ja rootsi keele valdajana oli ta vahemehiks Välimaa-laste Komisjoniga. Peapiis-kop Johan Köpp kutsus ta Eesti Abi asjaajajaks, millil-se kohal ta tegutses pool aastakümnet.

Vana skaudi südamega Grönberg oli loomulikult kaasas ka Eesti skautluse re-missiooni korraldajate ja organisatsioonilise Rootsis ja vabalt esimeseks Eesti Skaut-maistrite Kogu esimeheks stin.

Viekkimendade aastate alguses siirdus Artur Grön-berg koos perekonnaga Ka-nadasse, leides a.1952 106 Montrealis majanduse alal.

1967 oli aga uus murdeage: perekond astus Kanadast USA-asse, kus Artur Grön-berg oli koha leidnud Dur-hamis, NC. Duke'i ülikooli Ford Foundation'i infor-matsiooni osakonnas. Teenis hil-jem Põhja Karolina ülikooli raamatukaubanduse juhata-jana, kuna abikaasa Kris-tina oli NCCU ülikooli asis-tentprofessor võõrkeelte alal, saavutades filosoofia doktori teadusliku kraadi.

Pensionäripölv on Artur Grönberg ära teenud alu-laadse hirsitöö Eesti Üliõp-laste Seltis kahe suure aju-lookkotte koostajana, mis hoi-mavad ajakirja eelisees-ivusest (1906) kuni iseseis-ivuse varisemiseni (1940). Ta on kaasaator ka teosele EÜS Paguluses. Eesti Üliõp-laste Seltis on teda selle suure pa-nuse eest väärastatud auvi-listlaseks valmisesega.

Allakirjutatu, kunigahe Artur Grönbergi hundi-pöe skautluses ja õplane esi-mesel saanud kodumaal ajakirjanduses, on tavalik kõige selle eest ja soovib va-nake, kolleegile tervist ning jätkuvald tarmukaid tegevu-saastaid.

JUHAN KOKLA

Haameri album ja näitus

Wello Uuskyla toimetusel ja kunstilisel kavandusel ilmub Erik Haameri 80. sünnipäevaks 17. veebr. 1988 ta-gashoidlik väljaanne, mille tekstiosa on kirjutatud Rain Rebas.

Sünnipäevaalbum sisal-dab kirjutusi Erik Haameri kui kunstniku ja tema loo-minguga kohta viimase 30 aasta jooksul (1958–88), Erik Haameri kodumaal asuvate töde nimistu ja illu-stratiivse osa.

Albumi on võimalik ette tellida kuni 24. jaan. 1988, li-sades oma nime ühiteile nimekirjale. Hind 100:–.

Postigiro nr. 64 71 64-3 Fören-ingen Est-Art. 44 232 Kung-älv.

Uudevalas avatakse lau-päeval, 16. jaanuaril Bohu-slänni muuseumis Erik 'Jaa-meri' eelseisva juubelstünni-päeva puhul näitus "Erik Haamers Bohuslän". Esita-tekste kümmekond tema suu-reformaaidist lähenan-ni-ku ja selle üle kujutaval maalil. Näitus kestab 28. vee-bruarini.

Stockholmi ürituste kalender

Eesti Kultuuri Koondises registreeritud üritused:

Lau-p. 16. jaan. kl. 14 toimu-b Karin Saarseni fotoni-l-tuse "Ooport tähed ja eesti-dirigendid" avamine Eesti Majas. Erakorralisel on näitus avatud ka pühap. 17. jaan. kl. 14–16. Näitus jääb avatuks kuni 29. jaan.

Esmasp. 18. jaan. kl. 18 alustab EFTSR kevadpoo-laasta tegevust üldkoosole-kuga Viru ruumes Eesti Ma-jas. Üldkoosolekule järgneb ettekandekoosolek kus fil-lie Rain Rebas kõneleb teemal "Ajalooline ülevaade Eesti muusikute arengu-teest".

Koosviibimine. Teenindus-majas, Brunnsg. 26, kl. 13.

Koosviibimine. Teenindus-majas, Brunnsg. 26, kl. 13. Eesti Komitee naissektis. Koosviibimine Eesti Majas. Ettekandega esineb Evald Soomakivi Göteborgist teemal: "Minu Eesti – meie Eesti".

Teisip. 2. veebr. EPÜS koosviibimine Eesti majas algusega kl. 14.15.

Pühap. 7. veebr. kl. 14 EKK 26-nda aastapäeva tähistamine Operaterasse-nil.

Neljap. 18. veebr. EPÜS koosviibimine teenindusma-jas, Brunnsg. 26, kl. 13.

Pühap. 21. veebr. EPÜS koosviibimine teenindusma-jas, Brunnsg. 26, kl. 13.

Pühap. 21. veebr. kl. 14 näitus "Eesti kunst kuni 1940" avamine Eesti Majas koos vastava ettekandega arhit. Ervin Pütsespäit.

Kolmap. 24. veebr. kl. 17

Eesti Komitee Naissektis. koosviibimine Eesti Majas. Talvi Lään Helsingit kõne-leb Heino Kluge teosest "Ma-rie Siberimaa". Päevako-hast kuulit loeb Kallu Lepik.

Teisip. 1. märtsil Eesti majas EPÜS koosviibimine kl. 14.15.

Neljap. 17. märtsil kl. 13 EPÜS koosviibimine teenin-dusmajas, Brunnsg. 26.

Reedel, 18. märtsil kl. 18 EKK kirjandus-muusikaline õhtu Eesti Majas.

Kolmap. 23. märtsil kl. 17 E. Komitee Naissektis. koos-viibimine Eesti Majas. Dr. Jutta Askergren peab ette-kande teemal "Kirurgitöö canceri ravimisel".

Lau-p. 26. märtsil Eesti Ko-mitee Asesime Kogu koos-leb Eesti Majas.

Teisip. 5. aprillil EPÜS Eesti majas kl. 14.15.

Reedel, 8. aprillil kl. 18 Henry-Orma Foogi kunsti-näitus avamine.

Kolmap. 13. apr. kl. 17 Eesti Komitee naissektis. koosviibimine Eesti Majas Ettekanne prof. Endel Saar-manni teemal "Mets kohi-seb".

Neljap. 21. apr. kl. 13 EPÜS koosviibimine teenin-dusmajas, Brunnsg. 26.

Kolmap. 27. apr. kl. 18 EKK aastalüldkoosolek.

Teisip. 3. mail EPÜS koos-viibimine Eesti Majas kl. 14.15.

Kolmap. 4. mai kl. 18 Otto Paasi mälestusnäitus ava-mine. Korrald. EKK.

Neljap. 19. mail kl. 13 EPÜS kokkutulek teenin-dusmajas kl. 13, Brunnsg. 26.

Kirik

EELKIRIK

Alingsås: Maakirikus 23/1 kl. 15 jt. Reesalu. Lau-luuraamatud.

Borås: St Caroli kirikus 16/1 kl. 15 jt. Reesalu. Lau-luuraamatud.

Göteborg: Kristine kirikus 24/1 kl. 14 jt. Reesalu. Lau-luuraamatud.

Hälsand: St Olaus Petri kirikus 17/1 kl. 14 jt. Reesalu. Lau-luuraamatud.

Hälsand: Jumalat. Püha Öhtusöömaaajaga pühap. 17/1 kl. 14 Uppenba-reise kirikus. Kodar.

Lysekil: Linnakirikus 30/1 kl. 14 jt. Reesalu. Lau-luuraamatud. Koosviibimine.

Stockholm: Jakobi kirikus jt. 17/1 kl. 14. Jaagu. Lau-luuraamatud.

VABAKIRIKUD

Borås: Raadio "Dalsjö-förns" FM 90,3 MHz igal lau-päeval kl. 19.00–19.30.

Göteborg: Smyrö Eesti Kogudus. Farg. 3/16 kl. 19 raadio saade "Kõneleb Ar-der: "Mele esimene usu-märter Eestis". 17/1 kl. 15 jt. Hell.

Göteborg: Eesti Ev. Kog. Garverig. 2 jt. 17/1 kl. 11 V. Lillseste.

Stockholm: Eesti Nelipühi Kirik, Brävallat. 11: Pühap. 17/1 kl. 16 jt. Kõneleb E. Rang. Eestist. SENK-koor. Kohvilaud.

Telsip. 19/1 kl. 17.30 koori-harjutus. Kl. 18.30 piibli ja palvetus.

Lähiradio: Lau-p. kl. 20.00 ja esmasp. kl. 13.30, lainal 91.2 MHz. Esmasp. kl. 13.00 lainal 88 MHz.

Leinatatted

Seattle'i USA-s suri 11. no-vebril Olga Ormus, sünd. 28. juunil 1903.

Kingstons New Yorgi ors-ralis suri 11. veebr. 1923 New Yorgis.

Monroes Michigani osari-gis suri 7. nov. Hans Kivi-sikk, sünd. 22. juunil 1894.

Tallinnas on 16. nov. sur-nud Ursula Ralkila, n-na Si-mura, sünd. 19. juunil 1922 Tallinnas.

ERIK HAAMER oma koeraga

Washington Post külas Läti USA-saatkonnas

WASHINGTON (EPL kirjasajalt) – Aegajalt on Ühendriikide ajakirjanduses tehtud juttu Balti riikide diplomaatilistest esindustest. New Yorgis asuvast Eesti Vabariigi konsulaadist näiteks viimati Karl Linnause väljaandmisega ühenduses. Rõhkem on tähelepanu pööratud Washingtonis paiknevatel Leedu ja Läti saatkondadele. Seoses Gorbatsjovi külastuskäiguga avaldas "Washington Post" kaheveerulise artikli pealkirjaga "Diplomaadid ilma maata – Läti saatkond püüab elus hoida Balti riikide püüandit".

Esitame selle kirjutise olulisemad osad, mis pakuvad informatsiooni Läti saatkonna kohta ning ilmestavad ameerika ajakirjanduse suhtumist.

"Kolme miljoni kaugusel mõeldud nädalal rahvusvahelise tähelepanu tulipunkti olnud Nõukogude saatkonnast asub valitse ja väljapaistmatu ridamaja, majamöödud saatkonnahoone, mille esindajad loovad talle kulusid ja keda kummitab minervik. See maja on kokku neljalikmelsele Läti diplomaatilisele esindusele, mida Ühendriigid ja mitmed teised Lääneriigid ametlikult tunnustavad, vaatamata sellele, et see varem iseseisvunud Balti riik neelati alla Nõukogude Liidu poolt 1940. aastal.

Seda tagasihoidlikku telliskivimaja külastavad vaid vähesed. Isikud, kes seal töötavad – nad ise elavad mujal – ei korralda pidulikke vastuvõtte ega koosta suurejoonelisi teadeandeid. Kuid nii nagu nad toonitavad, on nad volitustega diplomaadid siin maal, kes pea-

vad käituma väärikalt ja vastavalt oma ametikule positsioonile. Seepärast jätsid nad protestidemonstratsioonid oma 2,4 miljoni elanikuga maa poliitilise ja kultuurilise "venestamise" pärast teiste balti päritoluga inimeste hooles, kes ei ole seotud diplomaatiliste kohustustega.

"Diplomaatidena me oleme külalised, selle tõttu meile ei sobi meeleavaldustel osaleda, ütles John Lusis, kes kannab teise sekretäri tiitlit, olles tähtsusetult kolmandal kohal chargé d'affaires'i Anatol Dinbergi ja esimese sekretäri Valdemar Kreicbergi järel.

Kuigi Dinbergs ja Kreicberg on mõlemad seitsmekümendates eluaastates, tahavad nad jätta muljet, et nad ei ole mingid reliikviad, kes on esindamas kaotatud asja. Kumbki neist ei ole vilbinud oma kodumaal Teise maailmasõja algusest saadik. Siis kui Nõukogude Liit annekteeris Balti riigid, anti välismaal viibivatele Balti diplomaatidele korraldus

koju tagasi tulla. Praegu 76-aastane Dinbergs asus siis New Yorgis ning tuli kokupöördumise asemel Washingtoni ja on nüüd, nagu ta ütleb, Läti vällestenistuse juhataja. Kreicberg, kes on 75-aastane, teenis 1940. a. Stockholmis. Ka tema ei läinud tagasi, vaid töötas vahepeal USA saatkonnas Rootsis ja siis Münchenis Ameerika Hääle ja Vabadusraadio juures. Ameerikasse tuli ta 1979. aastal. 49-aastane Lusis on sündinud Lääne-Saksamaal, üles kasvanud Kanadas ning ei ole kunagi näinud Lätti. Ta voeti teenistusse Läti saatkonda peamiselt oma nooruse tõttu. Nemat kolm ja üks bürootööjõud töötavadki selle saatkonnahoones. Läti küsimus, mille eest nad seltsavad, ei ole siiski tundmatu asi. Vaatamata ainult 22-aastasele iseseisvusajale kahe maailmasõja vahel on lätlased saandide pikkune ajalugu, mille kestel neil on tulnud võidelda oma keele ja kultuuri positiivse eest võraste võimaga.

Pärast saatkonnahoone võtmise ja saaduse kirjalikdamise kirjalik "Washington Post" veel järgmist: "Saatkonda peetakse ühe rahaga, mida annavad ühtresspronsendid Läti välisuse poolt enne Teist maailmasõda Ühendriikidesse tepposeeritud summadest. Need fondid tulimutud kuni pärast seda, kui Läti annekteeriti. Oma tööga teedavad lätlased vastates õpilaste ja üliõpilaste küsimustele, andes välja uudistebülletääni ja passe oma kaasmaalastele – umbes 50 passi igal aastal nendele, kes ei ole astunud teiste riikide kodakondsusse.

Vaatamata ülenõuliselt väga vähestele väljavalduatele oma iseseisvuse taastamiseks, hoitavad läti diplomaatilised esindajad kinni lootusest, et eriti nüüd glasnosti ajal Gorbatsjov võibolla muudab Stalini ajastul kehtestatud piire maakaardil. – Kui Läti saaks vabaks, siis ma läheksin kindlasti koju, ütles Kreicberg.

Kuigi "Washington Posti" artikkel Läti saatkonnast ja diplomaatidest on üldiselt pigem sümpaatne ja mitte pahatahtlik, siis siiski läbib seda – nii eespooltsitueeritud Lõike kui vähemtähtsaid, siin mainimata kohti – ajakirjaniku teatav inimestus, et selline saatkond Washingtonis ikkagi veel olemas on ja mis seisab ajakirjaniku arvates nagu väljaspool aega ja ruumi. Samasuguse tooniga on olnud ka mõeldud aastatel avaldatud paar artiklit Leedu saatkonna kohta Washingtonis.

25. JA 26. aprillil toimus Keilas muinsuskaitseklubi koosolek, kusjuures rühmad korrastasid Keila kalmistuid. Pildil üks rühmadest.

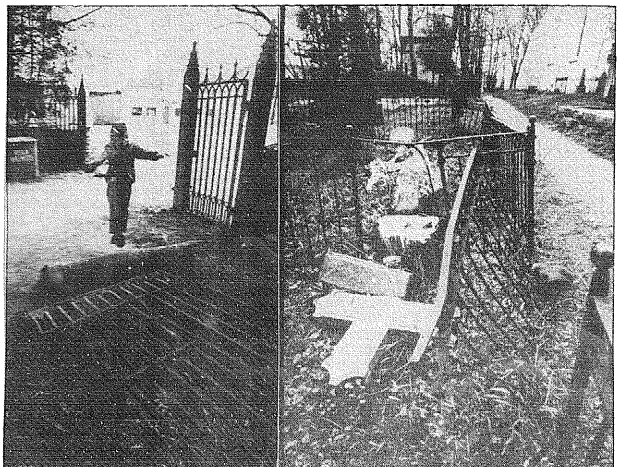
Eestlased korrastasid, "tundmatud" lõhkusid

Kevadisel muinsuskaitsekoostöö kokkutulekul Keilas peeti nii läbirääkimisi kui korrastati kohalikke kalmistuid ja teisi muinsusi.

Kui avakontserditi keskkaegses kirikus oli 600 inimest koos "Hortus Musi-

cuse" muusikalist tervistust nautimas, siis läksid neli-sada inimest pärast muinsuskaitse korrastamist: kirikuaeda, Keila orduinnuvaremeid, Padise kloostrivaremeid, Väana mõisaparki ja Rannamõisa muinaskalmeid.

Halb üllatus ootas aga Keila muinsuskaitsejaid ja kodu-uurijaid nädal aega hiljem, kui peeti kihelkondlik koosolek. Siis selgus, et "tundmatud" isikud olid vaehepal suure osa kordaseaditud muinsustest juba jõudnud ära lõhkuda...

NÄDAL AEGA hiljem olid aga juba "tundmatud" kordaseaditud kalmistud uuesti rüvetatud.

"Dagens Industri"

Majandusliku vaba- tsooni kava Eestis

Nüüd kirjutab ka "Dagens Industri" Eestis esitatud ettepanekust, et viia kogu Eesti üle täielikule isemajandamisele. Nagu EPL varem on kirjutanud, esitati sellesisuline ettepanek nelja kõrge parteitegelase poolt Tartu lehes "Edasi" 26. septembril.

Ettepaneku järgi tuleks Eestis moodustada majanduslikult iseseisvust soosiv, milline ise saab vabalt korraldada kaubavahetust ülemaailmselt. Tsooni eeskujuks on vastavald hiinas organiseeritud tsoonid.

Tsoonis oleks Eesti valitsus praktiliselt iseseisv ja juhataks ettevõtteid makro- ja mikro- tasemel. Tsoonis valitses turumajandus nii kooperatiivsete kui teiste ettevõtetele. Eesti side keskele majandusega oleks teatud maksude maksimine.

"Dagens Industri" kirjutab, et arutus on väga elav ja teadlaste kui ka eraelute vahel. Üks ettepaneku autoritest, Edgar Savisaar, on Gosplani (riikliku planeetkomitee) Eesti osakonna osakonnajuhataja. Tema üt-

leb, et teda kutsutakse nädalas 14 kuni 20 korda eri kohades esinema ettepaneku tutvustamiseks.

Kuigi autorid väidavad, et ettepanek on puhtmajanduslik, on see ka osaliselt poliitiline. Eriti selles osas, milles räägitakse välismaalaste (= venelaste) sisserännu piiramisest.

Savisaar kirjeldab ettepanekut kui ühte loomulikkus sammu perestroika poliitikas. Aga nõukogude kõrgete ametnike poolt on selles osas vastu vaieldud. Sealpool on väidetud, et see ainult tähendaks isolatsiooni ja et ükski osariik ei suuda oma käel maailmaturul läbi löua.

Savisaar vastab omakorda, et eesmärgiks sugugi pole nõukogude tootestruktuuri lahikloomine. Ei, tema soovib ka edaspidi integreeritsoon, ainult moodsamal kujul.

Nüüd töötab Eesti Teaduste Akadeemia edasi ettepaneku konkreetsesimeisega. Savisaar loodab, et osutub võimalikuks hakata reformi läbi viima juba järgmisel viisastakul, mis alg 1991. aastal.

LÄTI CHARGÉ D'AFFAIRES Anatol Dinbergs.

NY I SVERIGE NR. 6

Sisukord: Thorð Palmund: För bättre etniska relationer. Vit lyx svart misär. Rubrikerna – en skenbild. "Ökande rasism" – bara en myt. Regeringen tillsätter kommission mot rasism. Den organiserade rasismen. Samtal med DO: Rasisterna är i Sverige – en diskriminering är ett stort problem. "Ingen vill ha invandrare på höga poter i företagen". "Tyvärr möter vi motstånd". "Rasismen kan inte tigas ihjäl". Israel på väg mot apartheid? Rasbråk eller drängslagsmål. Som man ropar får man svar. Mellerud ett halvår efter: Lagnat efter stormen. Akutellit. Vem har ansvaret för polisens mtöder. De återvände till Grekland.

Uudis- kirjandus

ÖSTEUROPA-SOLIDARI- TET NR. 4, 1987

Ida-Euroopa Solidaarsuskomitee häälekandja on ilmunud. Aasta neljas number sisaldab järgmisi artikleid:

"Oktoberrevolutionen" ett misslyckat experiment. Ledare: SOVJET 70 ÅR. Magert resultat till ett högt pris. Varken mänskliga eller sociala rättigheter för folket. Vad har glasnost och perestroika medfört? 20 miljoner alkoholist i Sovjet. Sovjetiska myter kring AIDS-virusets uppkomst.

Baltikum 23 augusti. Europaparlamentet stöder baltarnas frihetskamp. Bulgarsk rasism. En bulgarisk protest till Wien. Vitryska förtätare försvarar vitryska. Demonstration i Budapest. Eländet i Rumänien. Angrepp på ÖESK. Stefan Hedlund testar Gorbatsjovs transstrojka. Drömmen om perssibiriska järnvägen. Andres Küng berättar hur man blir en duktig skribent. Stalins skädeprocesser: En ung man som försäkrade på egen hand lyckades komma in i de hemliga arkiven. En dag med glasnost. Statskupp. Den ryska revolutionen inträffade i februari. Grattis Anna-Lisa. Men hur skall det gå för Alex Morozov?

Kirde-Eestis esinevad kohutavad tervisehäired

15. septembril entas keskonnakomitee büroo keskonnaprobleeme ja ökoloogilist olukorda Eestis. Siis märgiti, et probleemid on eriti silmapaistavad Kirde-Eestis ja Tallinnas. Ajakiri "Kultuur ja Elu" on oma kümnes numbris uurinud probleeme lähemalt ja kinnitab, et Kirde-Eesti keskkonnaprobleemid on äärmiselt tõsiselt. Ometi on suur oht, et just see piirkond peab vastu võtma suured fosforiidikaevandused, mille mõju keskkonnale on tohutult palju suurem.

Estiaks kahetses autor Kaia Kämer, et poleinud võimalik leida mingisuguseid andmeid kuritegevuse kohta:

"Kahjuks ei leidnud toimeetus õigesti väljaandest statistikat selle kohta, kui suur on kuritegevus Kirde-Eesti tööstuslinnades, võrreldes teiste esimest linnadega. Avalikustamisest hoolimata seisavad need andmed ikka veel kasulaj baarjari taga."

Kämer tsiteerib pikemalt Tallinna meditsiinkolledaadi Andres Korgi aruanne Kirde-Eesti meditsiini- ja tervisehäirete kohta. Kork meenutab, et Eestis tuleb aastast palju inimesi väljastpoolt. Rahvaarv kasvab aastastel 1971–1986 182 400 inimese võrra, millest 55 protsenti oli mehaaniline liive (migratsioon), eestlaste osa selles ulatus ainult paari tuhandeni. Aastatel 1980–1984 jäi Eestisse puistena keskmiselt kuus ja pool tuhat uutustulnukat. Hiljem tõusis see arv (hoolimata piiravatest abimeetmetest) 8000-le.

Suur migratsioon, mis peamiselt suundub Tallinna ja Kirde-Eestisse, toob kaasa veelgi suuremat haigestumiskorrumust kui saastatud keskkond üksinda. Juurte puuduse tagajärjel tekib halvas keskkonnas aladeid, kus kuritegevus ning pikema perspektiiviga hüpertooniahahtlused, südamehaiged infarkt ja teised stressivõimelised küllaldaselt summasid. Kuigi ametlikult arvestatakse 26-protsendilise rahvaarvu tõusuga migrandite näol aastaks 2 000, näksee ette ainult 17-protsendilist mittetootmisdiali (see marksislikult mõiste tähendab peamiselt arstiravi, koolide ja teeninduse töötajaid) kasvu. Selleks et meditsiini teenindus vastaks normidele, oleks vaja eraldada veel 39,1 miljonit rubla. Planeeritud on aga ainult 22,4 miljonit.

Kuna kavas on rajada fosforiidikaevandust, meenutab Kork, millised probleemid on tekkinud Maardus ja mujal, kus tänapäeval kaevandatakse fosforiiti:

"Maardu Keemiatööstus saastab õhu fluori-, väetaja- ja kloorühenditega ning nitrigeeritud normidest lubatust palju suuremas ulatuses. Kõikjal maailmas on nende kaevanduste alaliskes kaasa- ja loomade luude, luude ja hammaste lagunemine sellest tingitud haiguse – fluoroosi – tagajärjel. Maardu lähedal põeb fluoroosi kolmandik loomi, inimestel on sel puhul esmas- teks kaebusteks mitmesuguseid silma- ja ninailmaske- tapoleitiku, mida näiteks Lasnamäe poliiklinikus juba praegu õhtrasti ravida tuleb. Maardu ümbruses ületab fluoriühenditega reostatud lubatud piirmõõtu ligi kümme kilomeetri raadiuses reostus on ajuti kandunud Tallinna kesklinna, teises suunas lähemale rahvuspar- gini. Fluoriühendite sisal- dus taimedes on tehastes kuue kilomeetri kaugusel 25–27 korda lubatust suu- rem. On kaheldav, kas Pan-

slit põhjustatud haigused. Põhja-Eestis on looduslik radioaktiivne foon kõrgem kui mujal N. Liidus. Kork konstateerib:

"Juba praegu, enne uute kaevanduste ja tehaste ehitamist, on atmosfääri Kirde-Eestis nii ulatuslikult reosta- tud, et mitmeid aineid sisal- dub õhus üle lubatud nor- mide. Erilist ohtu tervisele kätkevad siin väevidelkoi- did, mitmesugused nitrilid, fenoolid ja terve bukket aro- maatsed ühendid. Aro- maatsed süsivesikud (nende summamae kontsentra- tioon on selles piirkonnas üheksa korda suurem fenooli- de ja kaks korda suurem lämmastikuoksiidide hul- gas) on kantserogeenid. Nende esmane mõju aval- dub allergiatena, bronhiiti- dena, pidev mõju põhjustab inimestel väheksavajaid."

Lisaks on atmosfääris ligi 20 süsinikühendit, mille kontsentratsiooni üldise ei kontrollita."

1983. aastal võrdlesid tead- lased Tallinna üldise teadus- likust instituutid Kohtla- Järve ja Rakvere elanike terviseolukorda seeläbi:

"Kohtla-Järvelasid kaeba- sid 2,7 korda rohkem ebamu- gavistunde ja 1,8 korda roh- kem mitmesuguste tervise- häirete (peavalu, kõha, une- häired) üle. 2,3 korda roh- kem on seal bronhiite, 2,7 korda kõrgvererõhku; 1,7 korda enneaegseid sünni- tusi; 2,2 korda rasedate aneemiad. Atmosfääri saas- tumine on Kohtla-Järvel põhjustanud 80 protsendil elanikel allergiat, bronhia- lastmaast on seal 52 protsenti rohkem, 1981. aastal ületas invaliidistumine hingamis- teede haiguste tõttu Kohtla- Järvel 3,5 ja Narvas 3 korda Tallinna vastavad näitajad. Traumatism on kaevandus- piirkondades umbes 2 korda suurem kui mujal Eestis."

Kuigi Kirde-Eestis on suure migratsiooni ja looduskeskkonna saastatuse tõttu hoopis suurem haigestumiskorrumus, ei eraldata diverre planeeritav kümme korda suurema mahuga töö- stus ja sellega kaasnev küm- neid kordi suurem saastatus põimaldab üldse sealseid põllumajandussaadusi imi- tudaks kasutada."

Noorte võimalused Estole sõitmiseks

Kui kalendrisse vaadata, on veel aasta aega järel sõiduks Estole Austraalias. Nagu reisisõitumise Kangaroole kuuleme, on 25 reisisõitumistavist juba 8 täiesti läbi müüdnud. Registreerimine järelolevatele sõitumistavidele on täies hoos. Kui see hoog jätkub, on kartis, paremal juhul, et ei ole enam sõite valida ja halvemat juhul, et pole enam üldse vastu kohti.

Praegust reisisõitumise nimekirja vaadeles konstateerib Kangaroole, et siiani on end registreerinud enamasti va- sanud inimesed. Et Esto 88 mitte ei kumuneks mingiks pensjonäride kokkutulekuks, paneb Kangaroole nüüd noorte sõitumisele, et nad kohe hakkaksid oma reise plane- rima ja kinni paneks sobivad sõitumistavid.

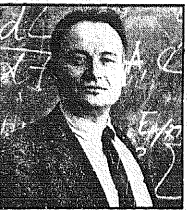
Üheks noortele sobivaks

sõitumistaviks oleks järgmine eripakkumine Olympic Airways poolt:

Lennureis edasi-tagasi, hotell Ateenas peatuse ajal, hotell 7 68d Melbourne's 8 700 kr.

See on aga vaid üks alter- natividest. Kui ruttate, on veel muidki võimalusi. Rohkem informatsiooni, registreerimisblan- kette ja muud vajalikku saate Kangaroole kui tasuta 50 kr (arvestatakse hiljem maha registreerimismak- sus) kuluks katteks postgi- role Kangaroole 496 97 23-8.

"Tappi Fellow"

PROF. ANTSTEDER

Metsatööstuse tehnilise uurimisajakirja "Kontakt" järgi on kuninglik Tehnikakooli professor Ants Teder, kes juhib puumassiuur- musi liiklooli juures, valitud maailma suurima insene- ride, tehniliste uurijate ja et- tevõtjate organisatsiooni "TAPPI" auliikme- sanimetusena "TAPPI Fel- low".

25 000 liikmeka hilgelorga- nisatsiooni juhatus teeb selle otsuse aasta lõpul ja see tuleb kinnitamisele märtsis toimuvale aastakoosolekule. Ants Tederit austatakse tema eriliste teenete eest puumassi- ja paberitööstuse edendamisel.

"TAPPI Fellow" titlit ja- gatakse juba 20 aastat ja se- ninil on selle austusavalduse oasileks saanud 275 inimest kogu maailmas.

Salos, Soomes suri 30. ok- toobril Maret Pääkküla 77. a. vanuses, end. kauaegne eesti keele lektor Tampere ja Turi lüükoolides.

Torontos suri 7. det. Aug- ust Maartits, sünd. 3. veebr. 1910 Otepääl.

KODUMAAL on hakanud ilmuma uus ajaleht "Maaleht", mis oleval väga populaarne, kuna seal käsit- letavat hooliga "päevako- hased" poletavat proble- me. Seal on aga ka ok- toobris ilmunud neljast le- hest läbi kulgev artikkel, kus Rudolf Alleri nime kasu- tav "kodune eestlane" vaatleb väliseestlast. Loo- üheks sihiks on hoiatada kaasmaalasi ärahäppa- misest võõrsil.

Keegi ei tunne ärahäp- paja vastu huvi, ainult va- hest mõned Nõukogude- vastased organisatsioonid, kes maksavat pisut kui ära- häppaja kuulutat koduma- oude kohta "tõtti". Huvi oleval viimasel ajal vaibu- mas ja midagi uti ju pole- vat ärahäppajal nagunii kuulutada.

Agada? Diplomid vä- lismaal ei loe, uuesti tuleb kuskil kõrgkoolis õppida. Tööd on raske saada, töö- poodus on läänes krooni- line tõbi. Kui sugulased hakkavat tulijale käe- meesteks, siis muutub vii- mane kinnimakkaks aas- taks käendaja "orjaks". Töötuse tootust oleval raske saada. Ja nii edasi...

Toronto elu kohta on an- tud kirjeldus: Eestilased asuvad seal "jalajallila- tulit" (mitte tühedalt koos nagu näiteks hilinased). Ainult Eesti Majas käiakse pidulike sündmuste puhul koos, sedagi teeb ainult "vähike osa". Uutest tuleja- test ei taheta välja teha. Need võivad ju spioonid olla. Sest näe, üks "Vaba Euroopa" saatejaksas tõotanu läksi kodumaale tagasi ja hakkas seal ra- dios paljastama...

Ärahäppamise eest hoiat- mine on üks artikli sihte. Sel on veel teine, mida esi- tatatakse alpeikirjurgina "Ühest mineviku õppetun- gist". Nimelt olla lääne saate- jaamad õhutanud eesti noori omal ajal relvi ha- rama ja metsa minema. Seal oleval neid vastu võt- nud "fashistliku sõja koo- luga" mehed, kes olid ke- hitma pannud range rez- hiimi. Tuli tappa nõuko- gude aktiviste ja hävitada talusid, kelle omanikud "kommunistidele kaasa tundumise" (kuu palju ei neid taluomanike hulgas??).

Mis jäi siis nõukoude rez- hiimile üte? "Et bandiitid- dest kiiremini jagu saada,

Timmukuru: Vastukarva

otsustati stalinistlike mee- toditega osa rahvast, keda võidi kahtlustada bandiitidele kaasatundmises või nende abistamises, välja saata."

Niisil olid lääne raadio- saatet sõdi 1949. aasta küditamises. Uus ja uude vaatekoht, mida seni propagandas pole kasuta- tud! Seekord nimetatakse küll vastavat menetlust "stalinistlikuks".

Piiritagused "ässitajad" muidugi oleval ette tead- nud, mis juhtub. Ja nad oleval võidurõõmsalt kuula- nutud, kuidas "Nõukogu- demaal rahvaga ümber käitakse". See oleval olud USA ja N. Liidu vahel". Tuhanded eestlaste, lät- laste ja leedulaste ühe hin- naga oleval USA saanud endale "näilise võidu- punkti".

Tuntud propagandaline vaateviis, mille järgi ees- tlaste (koos lätlaste ja leed- lade) ise ei ole osanud midagi otsustada või teha. Kõik oleval toimunud vä- lismaise "ässitajate" kor- ralduste järgi – metsami- nek 1941. a suvel, koda- maalt põgenemine, metsa- vendus kümne aasta jook- sil pärast sõja lõppu jne. ja muidugi mitte üksi Balti- kum – raadiosaatejaid on pannud ju liikuma "So- lidarsuse" Poolas, ässa- vad afgaane üles "seadu- liku valituse" vastu jne.

Kõlmsus: Kuidasnoodi provotseeriti välja siis 1941. aasta küditamine? Et see oleks toimunud sõja kartuses, see on ja "Sibris ja Vasaras" ümber lüka- tud. Muidugi ässitavad nood "argpüksilikult" jaiga last- nud väliseestlaste töö ar- tikli järgi edasi. Katsuvad anda "poliitilist värvim- ku" näiteks looduslohi, muinsuskaitse ja kultuuri- väärtuste säilitamise liik- misme.

Tegelikult antakse nelle liikumistele too "värving" kodumaal valitsevate võ- mude poolt. See on selgesti näha. Moskva eeskujul asutatud "Eesti Kultuur- fondi" eesmeheks valiti tuntud ajaloo "ühemõr- testaja" Juhan Kahk ja or- ganisatsioon on saanud õi- nistuse kõrgemalt poolt.

Agamiususkaitse liik- misme, mis tekis spon- taanselt, kuna olukord sel ajal väga halb ja rahvus- likke kultuurivaraid pa- ljudes kohtades ähvardab häving, katsutakse igal võimalikul juhul tõkked asetada. Koguni millitla rakendamise näol nagu hil- juti toimus Võrus. Igasu- kogune spontaansus on ju kahtlane – midagi taolist ei esine kommunistliku usundi lennistliku fraktsio- ni usutõdede hulgas. Kõik paha tuleb ju väljast- poolt vaenlastest käest.

Ja kui neid vaenlasti pole, siis tuleb nad välja mõelda.

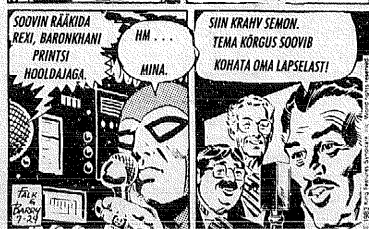
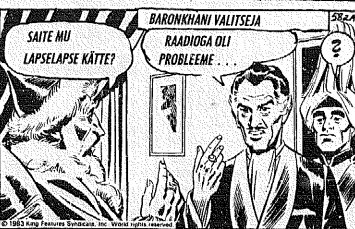
Rahvas kui niisugune ei saa selle usu järgi ilialgi täisealseks. See usub la- seliult vaenulikkude välis- propagandat – ikka veel selisekümend aastat pä- rast seda, kui valitatu paar valitsusastut Petro- gradis (sündmus ristihi hil- jema "Suureks Oktoobri- revolutsiooniks"). Rahvas ei saa – Lenini järgi – ilialgi täisealseks, teda peab ju- tima partei elit.

Ja seal me oleme. Seda usutõde ei muuda mingi glasnost ega perestroika. Seni pole viimased suutnud vähemalt kodumaal kohalt kangutada ühtki võimu- meest, olgu mõned neist ka puhastvered stalinistid. Ega ole ka teada, kui kausi neodamad sildid piust pü- sivad. Eks me ole samuti häda-ajad nagu oli äratu- tud "isamaalaste" sõja ajal või Lenini NEP näia- ajal. Nüüd katsutakse "stagnatsiooni" rappa kin- nijaadud majandusvankrit glasnost ja perestroika hoobadege mudast välja tõsta. Urgistetakse ka pisut ajaloo kallal ja võibatakse valgeid (pigemini veripu- naseid) laike üle pisut vii- sakama värviga.

Ometi ei ole lootust, et urgistumise asemele ka- vatatakse välja "stagnat- siooni" tõelised põhjused: isikliku vabaduse ja algu- tusevõime, allaarumine, isoleeritus välismaailmast, umbusk reformide vastu, sõjaväekulustuse väiktohi majandusliku organismi kallal.

Kes otsib, see leiab, ütleb vasasõna. Ei leia muidugi midagi see, kes tegelikult üldse ei otsi.

Fantoom

TV-programm

KANAL 1 reede

15. JANUARI

17.50 Ekonoimyyt. Text-TV. 18.00 Akutelliit ja väder. 18.10 Björnes magasin. 18.40 Dravay. 3. 19.30 Nisbuid Hollywood. 20.00 Babel. 20.30 Dallas. 21.15 Anslagstavian. 21.20 Sportnytt. 21.30 Akutelliit fre-dag. 22.00 Arana svärd. 23.35-0.00 Skål! 15.

TV2 reede

17.15-18.00 Unga tvään. 18.00 Ju-diskit i Sverige. 18.15 Den sista kvällen. 19.00-19.30 Regionala nyheter. 19.30 Rapport med väder. 20.00 Krutgubbar. 20.30 Pria lla-vinnare. Syndaflojen. 20.45 Helge och hans värld. 21.30 Guld. 22.00 World Cup Handboll: Sveri-ge - Västsverige. 23.00-24.00 Rockkonsert: En natt på Fillmore.

KANAL 1 laupäev

16. JANUARI

9.55-10.00 Datametodit - kursin-formatio. 10.10 Vihukatsaus. 10.30 Ditt och ditt. 2. 10.40 ca Tes-ter, testar. 3. 10.55 ca Vi tittar till-sammans. 1. 11.00 Arkitekt Arvo Yip-pö - 100 år. 12.00-12.30 Ykkö-skanaava. 13.05 Oskulid ja arsenik. 14.00-15.30 Granland Etland. 16.05 Clark Kent. 17.05 En end-a. 18.00 Akutelliit ja väder. 18.10 Midvinterkap. 18.30 Luthse-19.00 Vetenskap. 19.30 Ett med naturen: Ett fågelparadis. 20.30 Galen i film. 21.30 Matresan. 11. 21.30 Akutelliit lördag. 21.45 Kryzz. 22.30-23.45 Spanarna på Hill Street. 4.

TV2 laupäev

8.00 Go'morron Sverige. 10.00 Lilla sportspögel. 10.30 Supersava-rarna. 11.00-11.20 Nyhetstecken. 12.00 Störklipp i Kitzbühel. 14.00 Jodisat i Sverige. 15.00 Guld! 1. 15.30 Tixpretra. 11.00 Anslagstav-lan. 18.15 Svensen dit. 18.35 Helg-målaren. 18.35 Videotipset. 19.00 Fyra gänger V. och fassa. 1. 19.20 Kóp aldrig en dator. 19.30 Rapport med väder. 20.00 Här är ditt liv. 21.30-23.05 ca Stark medicin. Am-TV-film.

KANAL 1 pühapäev

17. JANUARI

8.10 Mullvaden och skogen som försvann. 8.40 Yogis skattkist. 9.00 Zorro. 9.30-9.45 Zorro. 10.00 Salom Kitzbühel. 11.30-12.45 Kryzz. 12.55 Sportsöndag. 16.30 Ett med naturen: Ett fågelparadis. 17.30 Gode granann. 18.00 Akutelliit ja väder. 18.05 Mullvaden och skogen som en ny tid. 18.35 Blusen. 19.30 Gode granann. 20.00 "Bortom hagen". 20.30 Vem kom först - hñnan eller ägget? 21.00 Alltid på en söndag. 21.30 Akutelliit söndag. 21.45 Skyt-söndag. 22.00-23.30 Gisselle.

TV2 pühapäev

8.00 Jordnär. 8.30 Gudstjänst. 9.30-11.00 Sköna söndag. 13.30 TV-föreläst. 14.30 Magasinet repri-se. 16.30 Scout - var redo! 16.30 En enda jord. 4. 17.00 Det moderna genombrottet i Nordens litteratur. 17.30 Vardagsjuridik. 6. 18.00 Go-spel från Färle. 18.30 Pria lla-vinnare. Syndaflojen. 18.35 Helge och hans värld. 19.30 Rapport. 20.00 Läckaläsa. 20.30 Sportspe-geln. 21.15 Dokument utifrån. 22.20 ca - 23.50 ca Sköna söndag.

KANAL 1 esmaspäev

18. JANUARI

10.00-10.10 Double trouble. 10.15-10.35 Zoom. Om aids. 12.30-12.45 Jung sein. 13.15 Data-metodit - kursinformatio. 13.30 Akutelliit. 14.00-14.25 Data-metodit. Varfr - vad - hur? 17.50 Ekonoimyyt. 18.00 Akutelliit ja väder. 18.10 Björnes magasin. 18.40 8 dagar. 19.30 Ny Savers: Drama kring ung dansör. 20.25 Konstmalnacka. 20.30 - Lintan. 21.30 Sportnytt. 21.30 Akutelliit män-dag. 22.00-23.45 Vetenskap special. Pi-lolen - den svaga länken?

TV2 esmaspäev

17.15 Unga Tvään. 18.10 Café Wadköping. 19.15 Regionala nyhe-ter. 19.30 Rapport med väder. 20.00 MIT i naturen. 21.00 Filmka lilla

stjärna. Barn lär sig spela fiol. 21.30 Maktkamp på Falcon Crest. 22.30-23.35 Harrison Birtwistle, engelsk kompositör.

KANAL 1 teisipäev

19. JANUARI

9.00-9.20 För länge sedan. Ral-lare. 10.00-10.15 Barn Theatre. 12.00-12.20 Solkatten - kultur för barn. 12.30-13.00 Aids angår alla. 13.00-13.20 Zoom. Om aids. 17.50 Ekonoimyyt. 18.00 Akutelliit ja väder. 18.10 Björnes magasin. 18.40 Den lille vampyren. Del 2. 19.05 All del 2. 19.30 Brahms: Sym-foni nr 2. 20.20 Det blir bättre i vår ar. 21.30 Sportnytt. 21.30 Sport-nytt. 21.30 Akutelliit lördag. 21.35-23.45 Årets bästa drama: Efter Pilkington av Simon Gray.

TV2 teisipäev

17.15-18.10 Unga Tvään. 18.10 Café Wadköping. 19.15 Regionala nyheter. 19.30 Rapport med väder. 20.00 Magasinet. 20.30 Supersava-rarna. 21.00 Jordnär. Om bigas. 21.30 Ett experitvetsins det. Eng-elsk serie av P.D. James. 22.35-23.35 Träpatronerna. Del 1.

KANAL 1 kolmapäev

20. JANUARI

17.50 Ekonoimyyt. 18.00 Akutelliit ja väder. 18.10 Björnes magasin. 18.40 Yogis skattkist. 19.00 Zorro. 19.30 Kryzz-bitar. 20.00 Jag kom-mer inte ihåg. Channel 4:s bidrag till Pria lla. 20.35 Vära värsta år. Amerikansk film. 21.30 Sport-nytt. 21.30 Akutelliit önsdag. 22.15-23.00 Sportspecial.

TV2 kolmapäev

Unga tvään. 18.10 Café Wadkö-ping. 19.00 Speltra. 19.15 Regio-nala nyheter. 19.30 Rapport med väder. 20.00 Träpatronerna. Del 2/6. 21.00 NU! 22.00 UR: Aids an-går alla. 22.30-23.00 Läckaläsa. Del 1/18.

KANAL 1 neljapäev

21. JANUARI

9.00-9.30 TV-teater: Loskan och Tocke. 10.00-10.20 Solkatten - kultur för barn. 12.00-12.15 Dicho y Hecho. Del 1/5. 12.20-12.50 Förlänge sedan. 14.00-14.25 Datame-todit. 17.50 Ekonoimyyt. 18.00 Akutelliit ja väder. 18.10 Björnes ma-gasin. 18.40 UR: Aids angår oss alla. 19.10 Mosekace monari memorial. 19.30 Ykköskanaava: Glasnost på finska? 20.00 Clark Kent. Sista delen. 21.00 Sportnytt. 21.30 Akutelliit torsdag med fem-dygnsprognos. 22.15-23.55 Tex-tace.

TV2 neljapäev

17.15 Unga tvään. 18.10 Café Wadköping. 19.15 Regionala nyheter. 19.30 Rapport med väder. 20.00 Magasinet. 20.30 Gre-no-il. Il ba-rone. 21.00 Allsångskonsert med Kjell Lönnä. 22.00-23.30 TV-förel-stet.

GÖTEBORGI E. SELTSI Naisring korraldas jõulümüügi liikmete poolt valmistatud käsitöödest. Laua ümber oma töötlemuste juures vasakalt Ella Koakkanen, Anna Polding, Helga Lilleste, Olga Soomer, Margarethe Esk-mäker, Helmi Susi, Hilda Perikman ja naisringi esinaine Rosalinde Allese. (Foto: Kopper).

Prantsuse erikomitee Ahoneni abistamiseks

Prantsuse avalikkuses tekkis pärast televisiooni Antenn 2 poolt saates "Resistances" (vastupanu) edasi antud intervjuu endise poliitvangi Heiki Ahoneni, kellega kõnele-miseks tal oli võimeldud luba, eriline ärev pahameel, kuna järgmisel päeval tulnud teate järgi oli Ahoneni antud valida, kas minna tagasi Siberisse, kust ta amnesteeriti alles hiljuti, või siis sundtööle Tšernobõli. Prantslased, kes on suuri lootusi pannud Gorbats-tilo ja tema "vabameelsusele", olid siigavalt vapustatud.

Programm oli juba nädal aega enne välja kuulutatud: neljapäeval 17. detsembril, kell 22.05. Antenn 2, saade "Resistances" (Vastu-panu), pühendatud isikutele ja gruppidele Nõukogude Liidus, kes püüavad sellele skleroosi all kannatavale suurriigile uut elu sisse pu-huda.

Prantsuse ajakirjandus oli uhke Noeli Mamère'ile, et see oli suutnud suure osa Venemaast läbi käia ja kohata tegelasi, kellega varem ametlikult mingit kontakti ei saanud, nagu marginaalsed maailmkuulnud, moodsa muusika harrastajad, kipu-tiis muinsuskaitse eest võl-lejad Leningradis, kooli-lapsi, kes kritiseerivad ametlikku ajalooõpetust, jne. Ankeedi tulemused olid lausa sensatsioonilised. Võis näha-kuulda läänekristlase seas ammu tutut ordoksis preestrit Jakuninit, vaadata seda Ukraina küla, kus üks 10-aastane tütarlaps olevat näinud selle aasta algul Ju-malamaia, ja heita pilku - esimest korda ajaloos! - ve-nelaste vangilaagritesse.

Saate algul andis Noeli Ma-mère lühida ülevaate Nõuko-gude Liidu oludest ja muu-susest, mis praegu on teok-sil. Kuid ta juhtis ka publiku tähelepanu sellele, et kõik detailid selles reportaažis ei ole autentsed, et mõnigi eriti ebameeldiv pilt on prants-

maegelt eesti algtekstiga. Igatahes seletas Ahonen prantsuse ajakirjanikule, et tema arvates tuleb alus abi, ainus kaitses Lääne aja-kirjandusest, kuigi ta loo-dab, et Gorbatsšov astub veel mitu sammu edasi, ja et meeleaja viimane koloniaal-impeerium lõpetab oma sõ-jad ja et Liidu rahvad võik-sid vabalt valida oma elu-viisi.

Oma laagriku kohta ütles ta ainult paar lauset. Mul-dugi oli see väga raske, aga kõige hirmsam oli vangika katsetamine, mille vastu ei saanud end kaitsda...

Siin lõppes jutt. Oli seda juba liiga palju? Kui prantslased ei organiseeri-laste selja taga. Pariisi aja-lehed arvavad, et siin on ko-halik Nõukogude saatkond valele astunud. Kuidas siis muidu seletada, et Ahonen vahistati kohe pärast tema ilmutist prantsuse tele-ekraanile? Arvatavasti oli Moskva isensuurimidiagi tähtsat kaheksima - ja kõrv! - vaelele jäänud, mida alles Pariisi venelased oskasid märgata. Kuna prantslasi ei saa enam va-stutusele võtta, siis peab eestlane äparduse eest maksma.

Aga see on ainult üks hü-potees. Tõeliselt võib olla palju keerulisem. Igatahes otustasid prantslased luua Komitee Heiki Ahoneni toet-miseks. (EPL Pariis).

Pilte röövist Helsingis 1985

Raamatus "Nordisk krimi-nalkronika 1987" on ära toodud pikem artikkel Raivo Roosna ja Alex Lepajõe röö-vimistretkest Helsingis 1985. aasta kevadel.

Artikkel on peaaegu 20 lehekülge pikk, hästiinformeeritud ning täpne.

Kirjeldus algab poiste põ-genemisest Eestist ja lõpeb kohtuotsusega.

Artikkel on varustatud mitme huvitava pildiva. See-vastu pole aga ühtki pilti Le-pajõe enda Raosnast.

Erinevalt teistest artikli-dest kronikas pole selle arti-kli puhul mingit autori-nime nimetatud.

KAKS KUULIAUKU panga põrandas.

Fosforiit: Soomlased loodavad...

"Helsingin Sanomat" 15.12. toob ära Tass'i sõnumi fosforiidikaevandamise ead-silikumise kohta.

Gorbatsšov olevat Tallin-nas käies poodanud "riik-liku lahendust" teisel pool seisavat ühise rindena Eesti vastavad ministriuriumid. Eriti juhitakse tähelepanu Lennart Mere artiklile, mille järgi tuli fosforiidikaevandamisest aastas on 5,7 mil-jardit doll. vastava ala põlu-majandus kaotab aga väärtusi 73 miljardi dollari eest aastas.

Ajalet usub, et otsuse muutmine (tegelikult ainult ead-silikumamine) olnel "uuest tullest" N. Liidu poliitikas, kus hakatakse ar-vestama avaliku arvami-sega.

Kanada vahistas ungarlase

Kanadas toimus esimene vahistamine uue sõjariima-rite seaduse alusel. Hamilito-nis vahistati ungarlane Imre Finta kes sõis ajal teine ungari ratsapolitsiit kapte-nina, keda süüdistatakse juutide hävituslaagritesse saatmise transpordide kor-raldamises.

Protsessi alustamine tema vastu võttvat aga veel aega ja ta lasti 1000 000 dollarilise kautsjoni vastu ajutiselt va-baks.

Kanada kohtuminstee-rium on saavutanud Nõuko-gude Liidu võimudega kok-kuleppe, milles venelased lu-bavad abi süüteoandide mu-retsemisel - kanadalasi lu-batakse sõita N. Liitu neid KGB abiga hankima. Sama-taolised kokkulepped on sõl-mimisel teiste idariikidega.

Tallinnast soome ajalehes

Ajalehes "Kaleva" (Ou-lus) avaldas varjunimi "Tuule-Juku" artikli "Siin Tallinn", milles tervalt ar-vestati okudori Eestis. Muuseas puudutati kohvi-pudumist, Amerika Häale segumiste lõpetamist ja rõ-hutati, et eesti ajalehed on hakanud undiste osas Amee-rika Häalega võistelda. Peapiiskop Kalju Pajula ametisõnnistamisest oli juttu ka eesti ajalehtedes.

Arvustati asjaolu, et eesti teadlased ei pääse välis-maale, mille tõttu areng teadusliku uurimise alal on maha jäänud muust maail-mast. Ajakirjas "Horisont" oli keeleteadlane Matti Hint rõhutanud, et teadus on maailmas internatsio-naalne. Aga N. Liidu inter-natsionalism peegeldub al-nult suhtlemises eri liiduva-bariklde vahel. Sama lugu olevat teiste sotsialismaa-gade. "Teaduse hoidlajad on jumatul bürokraatlikul vii-sil rüvetanud nõukogude tead-used autoriteetust ja alan-danud nõukogude teadlast. "Hint kurtis, et tal pole koos teiste teadlastega olnud või-malik osa võtta teaduslikust konverentsidest. "Protokoli-de tähtsime" olevat masen-dav, kui tahetakse saada välismaasid luua. Enamalt jaolt on see suur töö tule-musteta.

Ka kodumaal on olemas kitsendused liikumise kohta näiteks Saaremaal ja Hiiumaal. Saarlased ise sooviksid, et kitsendused jääksid alles, kuna nad kar-davad, et loodus vaba juur-depääsu all kannataks. Põ-hjarannikul olevat liiklemi-skitsendusi leevendatud.

(EPL/JM).

EESTI LAENU-HOIU ÜHISUSE SOODUSTUS EPL TELLIJATELE

Eesti Laenu-Hoiu Ühisuse liikmetele on ka tänava kohaldatud soodustus Eesti Päevalehe tellimisel 1988. aastaks nendele eesti hoiukontot omanikele Första Sparbanken, kelle hoiukontos oli eeste lõpul vähemalt 10.000 krooni. Leibkonna kohta kehtib omi ühisus. Soodustus on kr. 75/- ja kontakte hoiu-kontosse mail kuus, kui allelev kupong soodustaks Eesti Laenu-Hoiu Ühisusele hiljemalt 1. veebr. 1988.

Kupongile tuleb lingimata lisada vastava tellimis-raha tasumise kviitung, kas originaalis või foto-staarkoopias. Selle puudumisel jääb soodustus arvesta-mata.

Saata: Eesti Laenu-Hoiu Ühisus c/o Första Sparbanken, 103 31 Stockholm

Ajalehe tellija nimi

Hoiukonto number

Täielik postiaadress

Eesti Päevalehe tellimise eest tasutud kr

Lisa: Posti-postigiro-tallitus kviitung

Leinateated

Pictoris Ontario provintsis Kanadas suri 10. novembril Eduard Vösu, sünd. 24. sept. 1914 Peterburis.

Toronto suri 12. novembril Margaret-Ann Pukonen, sünd. 18. dets. 1944.

Tallinnas on 13. nov. surnud Toomas Hellat, sünd. 28. nov. 1920 Tallinnas.

Vancouveris suri 7. novembril Väino Veemee, sünd. 3. märtsil 1919 Sangastes.

Dolystowns, PA, USA-s suri filosoofia ja meditsiini doktor Randa Raud, sünd. 10. dets. 1941 Tallinnas.

Vancouveris suri 28. okt. Aleksander Kuudre, sünd. 17. mail 1908 Tallinnas.

Adelaide's Austraalias suri 17. nov. Harry Alfred Rütman, sünd. 26. juunil 1917 Tallinnas.

Bethedas, Marylandi osariigis suri 4. nov. Evald Kivimäe, sünd. 9. jaan. 1906 Järvamaal.

JÕULUKOOSVIIMISE korraldajad. Vasakult Saima Pertel, Magda Heinmaa, Jõuluvana, Jenny Sammetseig, Ella Prenta, Aili Roosipuu, Hermilde Jakobson ja Elisebet Meisterman. (Foto A. Meisterman).

Jõulupühad ...

Alg. lk. 1

— Seejärele laotati öled pörandale, kuid esimesest rukkivihust võeti õigi pihutais korraga ja visati vastu lage või persi. Nii annustati järgmise aasta viljasaaki. Kui kõrsi jäi vähe rippuma, oli oodata halba saaki, või koguni ikaldust.

— Jõulukoodega tuli et tevatatlikult toimida. Neid ei tohtinud asendada sõtkuda. Selline teguviis pidi mõjuma viljasaagile halvasti. Kui noored õigeldel liiga palju valladesid, kardeid, et tulin lõbus suvel vilja maha, või saasib enne lõkust ära.

— Õigeldel magamine pidi soodustama viljakasvu. Saaremaal aga arvati, et kui jõuluõled õigeldel magati, siis ei pidavat suviste suurtoode ajal selg

hakkama valutama. Mõnel pool lõikas peremees juba rukkilõikuse ajal esimese vihu, riputas selle parille või sügilaugale kornale lae alla. Rukkivihk seisis seal jõuluni nimetusega "rehepapp". Ridaals viis peremees esimese rukkivihu viljasaale, kust see jõuluks tuppi toodi. "Rehepapp" pidi andma järgmise aasta viljalõikusele õnnistust.

— Jõuluõled viidi tarast välja pärast viht. Mitmel pool viidi need loomadele alla, et neid kaitsa "paha silma" vastu. Raplas peletati õled kapsamaal, misjärele tuhk pilluti lalali. See pidi kaitsma kapsaid usside eest.

Pärast jõulukõnet esines BES laulgrupp nelja laulu, misjärele saabus ka jõuluvana, jagades kinke-

pakke nii noortele kui vanadele. Meeltekoltsa jõuluõhtu lõppes kohvilauas.

(EPL/ART).

Stockholmi E. Majas:

Arutluskoosolek Veskijärve asjus Noorteruimides

Veskijärve on tegutsenud vabaühupikonnana üle 25 aasta. asudes Stockholmil lähedal, Gnesta juures, on Veskijärve kujunenud pealinnas eesti noorte loomulikuks välitegevuse kohaks.

Vilmastel aastatel on Veskijärvet soovinud kasutada ka teised eesti organisatsioonid.

Kahjuks on aga Veskijärve kasutamise võimalused piiratud, sest puudub sobiv söögikoht või siseruum, kus halva ilma puhul saab arendada sisetgevust, kui osavõtte arv on suur.

Et kaardistada Veskijärve etapidist tegevust, sellega seotud väljajähtimise vajadust, eeldusi ja võimalusi,

peetakse vajalikuks kokku kutsuda nõupidamiskoosolek, teatavate kute väljajähtimise, Veskijärve vabaühingute revisjonikomisjoni liikmed Sven "Tillu" Hanson ja Lembit Klemmer. Koosolekul arutatakse ka Veskijärve vabaühingute põhikirja ajakohastamist.

Kõik on etretilnud koosoleku, mis toimub 24. jaanuaril kl. 12 Stockholmis Eesti Maja Noorteruimides, Wallingatan 34.

Eltepanek päevakorras: 1. Koosoleku avamine ja rakendamine. 2. Põhikirja seotud küsimused. 3. Veskijärve väljajähtimise seotud küsimused. 4. Kohal algatatud küsimused. 5. Koosoleku lõpetamine.

Mis juhtus

IDA-SAKSA JUHT PRANTSUSMAAL

DDR parteijuht Jonecker saavutas uut prestiiži "riigilühend" sellega, et teda sellise vastu võttes valjalku pidulikkusega Prantsusmaal president Mitterrand Pariisis. Prantslased järgisid Lääne-Saksamaa eeskujul, kuna Honecker mõeldud aastal käis ka Bonnis. Prantsuse peaminister Chirac oma külastat vastu võttes soovitas selle maha rebida Berliini müüri.

USA VÕTAB ÄRA AFGANISTANI-ABI?

Noukogude peaminister Ševardnadze seletuse peale pärast Afganistani pealinnas Kabul'i ja oma marionett-riigijuhi Nadžibullahi külastamist, et Moskva tahaks oma vägesid Afganistanist välja tõmmata, reageeris USA välisminister Shultz mõistamusega, et kui tagasitõmbumine tõsiselt käiku läheb, võib mõeldav olla ohukord, kus USA oma relvaabi juba evakueerimise ajal geriljale öpetab, mitte aga huumane abi.

ISRAEL HÄDAS OKUPEERITUD ALAL

Israell poolt okupeeritud aladel läänepool Jordani jõge, n.n. Westbank'i ja Iudaa vastu Egiptust asuvas Gazas on kestnud Palestiina-araablaste rahutused, mis on peasegumiseks ilme võtnud. Israel on olnud sunnitud kohale saatma üha rohkem sõjaväge ja tarvitava ranged abinõud, millesed aga isegi Israelil lihtselt USA on hukka mõistnud kui "põhjendamatu rünnak".

EESTI PÄEVALEHE

talitus otsib
täis — või osalise ajaga

kaastööst

Lähemalt tel.
08-10 61 37
(Rein Liiv)

Ostan

soome, vene ja eesti maale
sünni graafika ja hõbeasju.

Tel. 08-715 92 68

Vaimulikust perspektiivist

Tõeline tarkus ei ole informatsiooni hulk mida oman. Tõeline tarkus on meie õige vahekorral Jumalaga. (Vaata, Issanda kartus — see on tarkus ja hoidumine kurjast on mõistus.)

Illob 28:28

HARRY ELLER, GRAFTON, ONT, KOK 260 CANADA

Meie armas ema

Leoniida

Maria Tael

n-na Bergelbaum

*21/5 1902 Järvamaal

† 16/12 1987 Halistahammaris

Mälestavad leinas

JÜRI

TOOMAS

REIN

KUSTAS

MAILE-REET

perekondadega

Eduard Treu

*5/10 1902

†4/12 1987

Mälestavad

SUGULASED JA SÕBRAD

Matusealutuse aeg
teatakse hiljem.

Armas sõpra

ja kaasmalast

August Raun'a

*17/8 1900

†3/1 1988

Mälestavad kurbuses

PIHTKONNAKAASLASED
OLOFSTRÖMIS

Head sõpra

Valter Uibo't

mälestavad leinas

AINO AMJÄRV
ELMIRE KÄGI
perekondadega

Kilde Rootsist

TSEHHI JUHT VAHETATI VÄLJA

Tšehhoslovakkia parteijuht Gustav Husak, kes ametisse tuli seoses N. Liidu ja Varssavi pakti invasiooniga 20 aastat tagasi ja asus raudse käega opositsiooni hävitama, on nüüd ise sunnitud lahkuma.

Kui Gorbatsšov viimati Prahas käis, siis aratas ta healepanu, et ta Husakit kaheks aastaks tagasi ja asus raudse käega opositsiooni hävitama, on nüüd ise sunnitud lahkuma.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

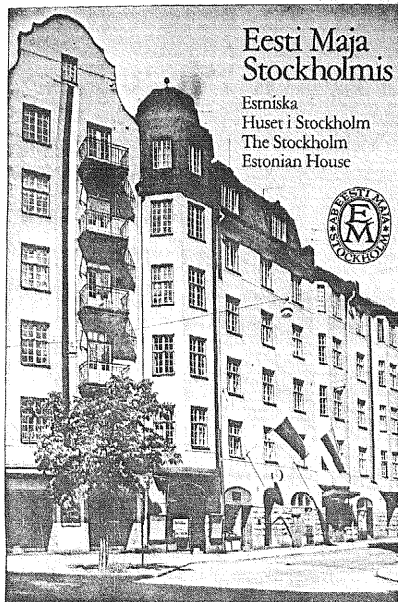
Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Husak oli nimelt "maha jäänud" N. Liidus alanud perestroikast.

Uueks parteijuhtuks nimetati Milos Jakos, senini värvitu administraator parteis, kes tõenäoliselt paremini sobib Moskva intensionidele. Hus

Eesti Maja
Stockholmis

Estriska
Huset i Stockholm
The Stockholm
Estonian House

EESTI MAJA brošüüri kaas.

Eesti Maja brošüür

Stockholmi Eesti Maja on lasknud trükkida 8-küljelise tutvustusbrosüüri A-4 suurus. Brosüür on trükitud nii eesti, rootsi kui inglise keeles.

Kujundus on professionaalne ja kaunistatud lühike värvipildidega. Pildid

näeme maja väljapoole, restorani, konverentsi, lastetuba, Eesti Päevalehe toimetuse ja Teatja talituse tööd, organisatsioonide majas ja toimetuse seltskondlikku elu. Lõpuks antakse lühike ülevaade Eesti ajaloost.

Uudiskirjandus

MANA nr. 55

Eesti kultuuri ja kirjanduse ajakirja "MANA" nr. 55 ilmub Torontos möödunud sügisel ja on tellijatele välja saadetud. Nii nagu igas "MANA" numbris on ka selles uut algupärast ilukirjandust, rootsi proosat, luuletust, proosaloomingut, esindab katkend Ivar Grünthali valimiselevalast uuest romaani "Kes oskab lugeda hieroglüüfe?", mille sündmustik leiab aset Torontos. Luulet esindab tsükkel Urve Karuksi luuletusi. 16. ja viimase peatükki on lõpetanud Ivar Grünthali värsromaani "Laulu võim" avaldamine, mis on kokku ligi 5 000 värsireaga on vist küll kõige pikem kaasaegne (ja mitte arhailine) alieestikeele eestikeelse luuletuse.

Pikemaast artiklist mainigem kõigepealt Elmar Järvesoo põhjaliku ülevaade Hamburgis ja Pinnbergis 1945–1949 tegutsenud Balti Ülikoolist koos mitme teistest ajast pärinevatest fotodega. Eesti vanemat ajalugu käsitleb Elmar Arens artiklis "Märkimelised raua tootmisest ja töötlemisest muistes Eestis seismisest uuringute alusel". Felix Oinas räägib üht eesti rahvalauletoimist "Võrdlevate rahvaste pärimustega" lühikirjanduses "Lühike kanne: tustest, kas igand innohv-reist?"

Neli esseed käsitlevad kaasaegset eesti kirjandust. "Eesti rahvusliku arkanisaja isiksusi Jaan Krossi proosas" autoriks on Ivo Iliste, Raimond Kolga luuleloomingut vaatlleb Hellar Grabi, Enn Vetemaa proosat Ivar Grünthali ning Mard Valgema rakendab strukturalistlikku meetodit analüüsima Jaan Kaplini luulet.

Tutustumist ja arvustusi

mist on leidnud mitmesuguseid teaduslikku ja luukirjanduslikku teoseid. Valev Viibu puu raamat soomegrüarvast "Meie ja meie hõimud" on saanud ka pikka ülevaade: Raimo Raag vaatleb seda keeleteaduslikust, Hella Grabi ülevaade, mist küllast lähtudes. Veel on retsenseeritud järgmisi raamatuid (arvustaja nimi sulgudes): Ilo Käbina saksa-keelne uurimus arstiteadusest Tartu ülikoolis (Jüri Kall, Karl Auna "A History of the Estonians in Canada" (H. Grabi), Teodor Kinnapase poolt toimetatud biograafiline teatmik "Eesti teadlased väljaspool kodumaad" (E. Järvesoo), Viivi Luige romaani "Seitsmes rahukudav" (Toomas Ives), Mikkel Muti romaani "Kerukuj" (I. Grünthal), Herman Serejo ajalooline romaani "Näkimadala" Hiu-ma rootslastest (Eduard Krants) ja Mats Traadi romaani "Üksi rändan" (T. Ives).

Mitmeid näidendeid ja lavastusi käsitleva teatrikirjanduse on kirjutanud M. Valgema.

Kunsti osas leiame Torontos eluneva Lembit Soosi taieiste reproduktsioonide kommentaaridega tema uus spressionistlikus laadis loomingut. Lembit Soosil on ka selle numbri kaanekuv. Kujutaval kunsti esindavad veel Parilis elava kujuri Maire Männiku poolt loodud pronksmedalite reproduktsioonid.

Ühe "MANA" numbris 55 lõpetab toimetaja H. Grabi poolt koostatud ingliskeelne sisukokkuvõte.

"MANA" nr. 55 saab tellida hinnaga kr 90,- tehase sisemaksu "MANA" postilühikse Rootsis nr. 74268-5 või otse toimetusele aadressil: H. Grabi, 3602 Abbe Lane, Alexandria, VA 22309, USA.

Umustatud "Okaskannel" Kui Belgia vangilaagris loodi eesti skautiüksus

Pärast Teise Maailmasõja lõppu koondati Belgiasse Zedelghemi vangilaagrisse Baltikumist pärinevaid sõdureid. Eestlasi oli Zedelghemis umbes 2000, neist 700 endist lennuväe-abiteenistuse poissi. Juhtide algatusel moodustati poistest skautide liipdond "Okaskannel", kus skautimine poole aasta kestel käis seitse päeva nädalas iga päev kella 10-st hommikul kuni kella 11-ni õhtul. Poiste skautitreening ja katsete sooritamine oli väga elav ning pärast vangilaagri likvideerimist ja poiste hajutamist eestlaste põgenikelaagritesse sai neist Saksa eesti skautide ja vanemskautide juhtkonna tummik. Eesti skautluse ajalooost "Okaskandle" skaudiliipdond "välja umustatud".

Kohe pärast kapitulatsiooni mais 1945 koondati Baltimaadelt pärinevaid sõdureid ja mobiliseeritud noorukid Lübecki lähedale Ükle järve äärde, kus nad veetsid terve suve õktest ja roogudest ehitatud omades ning tekmantidest improviiseeritud peavarjude. Ükle järve kallal oli muide ka lennuväe-poiste tänavusel Euroopa matkailu ühe peatuse ja vaatluse koht. Juba Üklele tekkis mte skautide asutamiseks, mida algatasid endised skautide ja noorkõraste organisatsioonide liikmed eesotsas skautmeister Valter Suigussaarega.

Skautide asutamine sai teoks Zedelghemi vangilaagris, Belgias, kus Üklele valbalt elanud sõjamehed suurt traatlaaga piiratud barakkidesse. Traatlaa mensesd võeti liipdondale nimiks "Okaskannel" ja üksuse märgiks jäi kannel, millel keelte asemel on okastradid. Briti sõjaväevõimud, kes olid vangilaagris valvuriteks ja hooldajateks, andsid skautidele kasutada laineplekist kumera katusega laoruumi, milles sai üks vangilaagri soojemaid ja mugavamaid ehitusi.

Lätlased ja leedulased asutasid omalegi skautiüksuseid ja said nendele ruumid tegutsemiseks. Skautide ja vanemskautide tegevus "Okaskandle" liipdonna käis poole aasta kestel seitse päeva nädalas iga päev kella 10-st hommikul kuni leedulaste laagris puhutud õraru signaalini kell 11.00.

Igavusest, tühja kõhu pita-nusest ja lõputundest vabanemiseks oli skaudikodus alati aktiivne skauditarkust õppimine ja katsete sooritamine. Juht koostasid mitmesuguseid eriala käsi-raamatuid, mille paljunda-

VALTER SUIGUSAAR, kodumaine Eesti Skautide Maleva peastaabi sissesekretär, oli vangilaagri skautliipdonna mütte algataja. Ta lõpetas traagiliselt oma elu 2. juunil 1946 Aschaffenburgis põgenikelaagris.

miseks aga võimalused puudusid. Pearduti kõikidel kättesaadavatel aadressidel eestlaste keskuste poole ja paluti nendelt skautlike tegevusi, kirjutustmaterjali ja igasugust abi, sest kõigest oli kisendav puudus. Ainuke skaudimaterjalide saadeti tili Rootsi eesti skautideid organisatsioon "Hjälp Krigets Offser" ja Rootsi Punase Risti vahendusel.

Suur osa poisse jõudis skaudikatses I järgu tasemele ja kui vangilaagris liivderimist poisid suunati eesti põgenikelaagritesse, siis oold nad kohtades aгарад skautiüksuste asutajad ja võimekad juhid. Sellest hoolimata ei maini eesti skautluse ajalugu - kogutuse "Eesti skautiüksus viiskümne aastat" sõnagi seda kõigi aegade erakordsemat ja tulemusrikkamat eesti skautide üksust.

"Okaskandle" liipdonna likvideerimisel aeti üksuse poole aasta katel üksikaskajaliit kirjutatud tegevusraamat ja juhtide poolt koostatud käsiraamatute käsitajad ühe USA isoonis tegutsenud Eesti Skautide Keskkorole ja peaskid praegu asuma skautmeister Herbert Michelsoni arhiivis. Tuleb loota, et need arhiivi korras-tamisel ja selle ülevandamine Lakewoodi Eesti Arhiivile välja ilmuvad ja võimaluse annavad üksikasjalikumalt liipdonna ajaloo koostamiseks.

Nende ridade kirjutaja küsitles kahte "Okaskandele" innukalt tegutsenud skaudijuhti Helder Põdersood ja Kalju Pähklemäest. Seelõpul toimunud skautiüksuse mälestus. märkide väljandamisel. "On viimane aeg "Okaskandle" liipdonna olemasolu ja tegevuse võimaluse eesti skautiüksuse ajaluku, kuna unustamine ja liipdonna liikmete manalasse varjamine teeb oma töö" - mainisid mõlemad usutulevad. "Juba kaua aega ei diskrimineerita eesti sõdureid selle eest, et nad võitleksid saksa poolel. Kodu vastu võitlemisel - Teise Maailmasõja eesti sõdureid austatakse. Kas sama ei ole ära teeninud need poisid, kes sõduriks ja tühja kõhuga tegid skauditreeningut Eesti parema tuleviku nimel".

HEINO JÖE

EPL i korthet

EN KRISTEN

grupp för försvar av historiska monument i Estland har bildats under namnet Portaal. Denna grupp sammanställdes också en bön till förmån för de estniska naturreservernas bevarande och mot fosforbrytning. Bönen lästes upp i de estniska kyrkorna.

KARL RISTIKIVI

skall få en minnessten rest efter sig i det ockuperade Estland där Ristiki vi avbildas i brons. Stenen reses utanför grundskolan i Varbla, där Ristiki vi har gått. Tidigare har det varit otänkbart att flyktförfattare skulle uppmärksammas i Estland. Nu har stenen bekostats genom en insamling.

I BERLIN

har ett monument rests till stalinismens offer. När letarna demonstrerade i Berlin i somras, placerade de en kranvagn vid monumentet.

OROLOGIHETERNA

I Kazakstan i december 1986 ledde så småningom till att en arkitektstuderande Kairat Rõskulbekov dömdes till döden. Han anklagades för att ha dödat en medlem i den "frivilliga polisen" som kallades in för att slå ned de kazakiska demonstranterna i republikens huvudstad Alma-Ata.

PÅ DEN LETTISKA

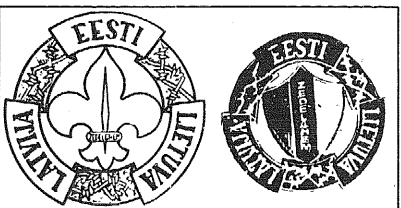
nationaldagen den 18 november inträffade omfattande oroligheter i kuststaden Liepaja vid Östersjöskusten. Omkring 2000 personer demonstrerade för självständighet åt Lettland. Myndigheterna låt gripa och föra bort tre busslastar med demonstranter. Däremot lyckades myndigheterna i stort sett förebygga oroligheter i Riga genom att kommandera ut tusentals milissmän och soldater på gatorna. Den traditionella platsen för demonstrationer frihetsmonumentet i Riga centrum var helt omarbetat. Smärre grupper av demonstranter om några hundra personer samlades i olika delar av staden men splittrades ganska snabbt upp av de allerskärast närvarande milissmäna och militärerna. Myndigheterna officiella demonstration mot den amerikanska kongressen som påstods ligga bakom demonstrationerna i Riga blev ett fullständigt misslyckande. I stället för utlovade 10 000 demonstranter kunde man inte samla fler än 2000 personer.

PÅ ESTNISKA

nationalrådet Årsmöte utdelades en mängd olika stipendier. Bland dem som erhölet stipendier märks ordföranden för BATUN (Baltic Appeal to the United Nations) och Tiit Madisson, som den 28 augusti i år ledde den stora demonstrationen för oinfalliggrändare av de hemliga klausulerna i Molotov-Ribbentrop-pakten. Som bekant var det denna pakt som satte punkt för de baltiska folkens självständighet.

JÜRI MIKK

avbröt sin hungerstrejk efter att vägrat äta i 60 dagar. Mikks hungerstrejk riktade sig mot den hetskampanj som efter demonstrationerna utbröt i den officiella pressen mot demonstranterna. Han ställde dessutom samma krav som hade ställts vid demonstrationerna om att Molotov-Ribbentrop-pakten skall offentliggöras i alla sina delar.

Kolme balti rahva vangilaagri-skautide üksuste mälestusmärk. Iga rahvuse märgil on erinev nimi keeratud ülemiseks - eestlastel Eesti, Mürk anti üksuse liikmetele. Vangilaagri üldine mälestusmärk Eesti kättiga keskel.

Peaegu pooled Eesti järved halvas seisundis

"Eesti Loodus" käsitleb oktoobrinumbris järvede saastumist. Üks eesti tuntumaid hüdrobiologe on Aare Mäemets, kes annab järgmise ülevaatliku hinnangu Eesti järvede saastatuse vaatevinklist:

"Üks viiendik uuritud järvedest on suhteliselt heas bioloogilises tasakaalus, veel rahuldavas seisundis puisk kaks viiendikku, kuna kaks viiendikku on jõudnud ebarahuldava tasemini. Osa viimastest (hüperetroofsed järved - uuritustest 10% on oma praeguse tüübi omandanud viimase paarikümne aasta jooksul intensiivse inimestejuhtimusest.

Rohkem kui saja erinevat tüüpi pehmeveelise järve täpsem analüüs näitab, et 20–30 aasta jooksul on mingisugused muutused toimunud peaaegu kõigis järvedes. Näiteks 1961. aastal hea seisundis olnud Tüli Kõrbjärvi on praegu väga halva gaastreimiga hüperetroofne järv, kus suvel

kaob hapnik juba 3 m sügavusel".

Kuidas muudatused tegekk toimuvad?

Eslagu kaob vee läbilaskevõime (hea fosforikõrbumise näitaja) heledaväeliseis (järevedes), teised tumused on üldiselt seisus tõus, sügavates järvedes hapnikuvaba tsoonid kerkimine järjelt ülespoole, biogeensete elementide hulga suurendamine, veesise intensiivistumine, veesise teistestikultuuri vähenemine, vääruslike kalaliikide suurendamine jne.

Viitsütkkuna mõjub värvilü üha suurem levik, mille taga järjel leikub väga mürgine värvuseniik. See on juba paljude järvede põhja suurel hulgal kogunenud.

Kui järvedes kuhjub fosfor hakkab toimuma nn. eneseroostus, mis juba toimub 90 protsendis Eesti sügavamaist järvedest. Selle tagajärjel toimub järvede kiinikasvamine ja sooks muutumine.